

OFFICIEEL ORGAAN
VAN DE KONINKLIJKE
NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
TOT BEVORDERING
DER GENEESKUNST

Medisch Contact

REDACTIONEEL

MILIEUHYGIËNE BASIS VOOR WELZIJN

Men beluistert wel eens kritische geluiden ten opzichte van een tekort aan „maatschappelijke geëngageerdheid”, welke aan de zijde van de medicus zou zijn waar te nemen. Nog onlangs heeft men, om deze altijd vage en generaliserende kritiek eindelijk eens enigermate te motiveren, gewezen op een bestaand tekort aan belangstelling van de arts voor de praktische politiek en wel toen uit het door de Landelijke Huisartsen Vereniging ingesteld opinie-onderzoek naar voren was gekomen dat weinig artsen zich in de praktische politiek begeven. Ook dat motief ter adstructie van de vage en generalise-

rende kritiek nopens het beweerde tekort aan artsenkant voor wel en wee van het maatschappelijke leven lijkt niet houdbaar. Vooreerst vraagt het van degenen, die zich in de praktische politiek wil begeven, veel tijd en bovendien betekent het op politiek gebied nuttig en invloedrijk werkzaam zijn een dagtaak op zichzelf, zoals men ook wel uit de honorering van Kamerleden en wethouders kan afleiden. Maar uit het geringe aantal artsen-politici af te leiden dat er geen (individuele) belangstelling voor politiek bij de medicus bestaat is een onverantwoorde conclusie, evenals de bewering dat de arts weinig zin voor wel en wee van de gemeenschap, waarin hij leeft, zou ontplooiën. Binnen zijn specifieke overigens zeer uitgestrekte gebied van de gezondheidszorg ziet men de arts op ruime schaal deelnemen bijvoorbeeld aan organisatorische taken en werkzaamheden, die op het bestendigen en verbeteren van die zorg zijn gericht.

Recent klonk het vermaan dat de arts ook te weinig aandacht zou schenken aan moderne grote maatschappelijke problemen zoals lucht- en watervervuiling, watervoorziening, kortom milieuhygiëne in de uitgebreidste zin. Maar daarbij zou men dan willen aantekenen — en dat is het doel van deze regels — dat men er zich wel rekenschap van moet geven of dit vermaan aan de juiste groepering is gericht. Ongetwijfeld kan van een voortdurende waarschuwing van medische zijde tegen gevaren, die voor de volksgezondheid uit milieuvervuiling kunnen voortkomen, enig effect uitgaan. Evenwel ontbreekt het de medische wereld aan reële mogelijkheden, zo men wil aan macht, om

25e JAARGANG — NO. 28 — 10 JULI 1970

INHOUD

Milieuhygiëne basis voor welzijn	737
Begeleidende brief bij wetsvoorstel Lamberts/Roethof inzake strafbepalingen zwangerschapsverstoring	739
Eerste Kamer aanvaardt wet inzake toelating medische studenten	742
Het pad van de publiciteit	743
De W.G.O. en de B.C.-wapens	745
Universitaire berichten	747
Ontwikkelingsresearch automatisering in ziekenhuizen	747
<i>Van het hoofdbestuur:</i>	
Beschrijvingsbrief Alg. Vergadering 12 september	748
<i>Van het Centraal Bestuur L.H.V.:</i>	
Convocatie verplaatste Ledenvergadering	773
Brieven van lezers	774
Varia	774

Hoofredacteur: F. A. Bol. Redactie: J. J. van Mechelen (secr.), C. C. G. Jansens en R. A. te Velde.

Colofon op bladzijde 776.

maatregelen te treffen waarmee men deze dreigende gevaren dan zou kunnen keren. Die mogelijkheid of die macht ligt in handen elders.

En wat nu de vraag betreft of men met vermaningen jegens de arts terzake van zijn beweerde passiviteit met betrekking tot deze moderne grote problemen aan het juiste adres is, zou men in elk geval kunnen constateren dat er meer adressen zijn, tot welke men waarschuwingen zou kunnen richten. Dit althans mag men afleiden uit de onlangs te Utrecht gehouden jaarvergadering van het Koninklijke Instituut van Ingenieurs. Daar werd gewezen op de taak, die de ingenieur voor zijn rekening moet nemen — bijvoorbeeld ijveren voor verplicht stellen van nabranders op auto's - en zich in het algemeen meer bezig houden met bestrijding van milieuverontreiniging. Maar aan de andere kant werd, onzes inziens terecht, gewaarschuwd tegen een zwart-wit opgesteld verwijt aan het adres van de ingenieurs. Ingenieurs kunnen nuttig werk verrichten bij het bestrijden van vervuiling of geluidsoverlast, bescherming tegen radioactieve straling enz. enz., doch zij kunnen dat alleen, zo werd betoogd, wanneer de gemeenschap hun de middelen daartoe verschaft. In feite is het de gehele samenleving die zich moet bezinnen op de vraag wat de welvaart waard is als de basis voor het welzijn ontbreekt.

Zo lijkt ook een zwart-wit geformuleerd verwijt aan de arts dat hij zich te weinig opstelt tegenover milieuverontreiniging van redelijkheid

ALGEMENE VERGADERING 12 SEPTEMBER

In dit nummer van M.C. vindt men opgenomen de Beschrijvingsbrief voor de op 12 september a.s. te houden Algemene Vergadering der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst. Enkele daaraan nog ontbrekende gegevens — o.a. betreffende de kandidaten voor het hoofdbestuur en financiële informatie inzake Medisch Contact zullen in volgende nummers van M.C. worden gepubliceerd.

Het moge de aandacht hebben dat, in afwijking van hetgeen voorheen het geval was, deze Algemene Vergadering wordt gehouden — te half twee — in het Jaarbeurs Congres- en Vergadercentrum, Jaarbeursplein, te Utrecht.

Maatschappij ledencongres 1970

Uitvoerig programma met inschrijfformulier

werd opgenomen

in M.C. van 26 juni,

no. 26/1970

gespeend. Veel zinvoller is het op de jaarvergadering van het Koninklijke Instituut voor Ingenieurs gevoerde pleit — door Ir. H. Peters, lector in de chemische gezondheidstechniek aan de Technische Hogeschool in Twente — dat de gehele samenleving zich bezint op deze vraag: wat de welvaart waard is als de basis voor het welzijn ontbreekt. Mogelijk zou men hier kunnen rectificeren en schrijven: dreigt te gaan ontbreken, doch in sommige geïndustrialiseerde gebieden brokkelt inderdaad de basis reeds af en kan reeds van ontbreken worden gesproken.

Doch waar het om gaat: de gehele samenleving zou zich moeten bezinnen op de vraag. Dat de medicus aan die bezinning deelneemt spreekt wel vanzelf, maar te stellen dat hij het heft in handen zou kunnen nemen bij bestrijding van milieuvervuiling mist zin voor de realiteit, welke een gemeenschap is. Voorop gaan, — waarom niet met de ingenieurs? — in het koor der vermaners, scherpe vermaners, zou daarnaast dan een opgave kunnen zijn, welke de arts in alle redelijkheid tot de zijne mag rekenen.

v.M.

Wijziging strafbepalingen zwangerschapsverstoring

**Uit de begeleidende brief van de Tweede Kamerleden
Dr. J. H. Lamberts en Dr. H. J. Roethof bij het door hen
ingediende wetsvoorstel.**

Reeds is bericht dat de leden der Tweede Kamer Dr. J. H. Lamberts en Dr. H. J. Roethof een voorstel van wet hebben ingediend tot het wijzigen van het Wetboek van Strafrecht en van het Wetboek van Strafvordering omtrent de beperking van de strafbaarstelling van verstoring van zwangerschap. Deze voorgestelde wetswijziging is er op gericht dat de arts niet strafbaar kan worden gesteld wegens verstoring van zwangerschap en dat alleen niet-medici, die deze verstoring bewerkstelligen, strafbaar zijn.

Ter aanvulling op deze feitelijke berichtgeving citeren wij hieronder enkele fragmenten uit de begeleidende brief, waarmee de genoemde Kamerleden hun wetsvoorstel vergezeld deden gaan. Daarin leest men onder meer het volgende:

„Een belangrijk deel van de artsen is thans bereid de vanouds gehanteerde term medische indicatie uit te breiden tot een psycho-sociale indicatie en tot existentiële nood. Uit enquêtes onder huisartsen in het Westen des lands bleek dat zelfs in de grote steden waar abortus-teams werken, een overgroot deel van deze huisartsen ontevreden was over de bestaande mogelijkheden tot hulpverlening bij abortus provocatus. Ruim driekwart van deze huisartsen was van mening dat abortus provocatus ook op psycho-sociale indicatie verricht moet kunnen worden en dat de vrouw met een ongewenste zwangerschap zich in eerste instantie het best tot haar huisarts kan wenden. (Verwezen zij in dit verband naar een onderzoek van de Amstelveense arts H. O. Sigling onder Amsterdamse huisartsen. Een verslag hiervan verscheen in „Huisarts en Wetenschap”, nr. 10 van oktober '69, 12de jaargang onder de titel „Ongewenste zwangerschap; een onderzoek”).

„Tevens ziet men thans dat wanneer een team van artsen, waaronder een psychiater, eventueel aangevuld met een maatschappelijk werker, een voorstel tot abortus provocatus doet en deze uitvoert, het openbaar ministerie niet tot vervolging overgaat. Via dit soort teams komt de legale abortus de laatste jaren in ons land langzamerhand op gang in enige grote klinieken. Enkele tientallen gevallen per week hebben op deze wijze plaats. Nu is de kardinale vraag: moeten wij door middel van goede voorlichting aan artsen en bevolking deze ontwikkeling in de abortusproblematiek langzaam haar gang laten gaan, of zijn er redenen de huidige strafwet zó te wijzigen dat deze ontwikkeling sneller verloopt? Dat kan met name door de door vele artsen als een zwaard van Damocles gevoelde artikelen in de strafwet te wijzigen, in die zin, dat, wanneer de artsen medisch zorgvuldig optreden, zij niet meer vervolgd

kunnen worden op grond van deze artikelen. Wij achten een keuze voor het alternatief in de vraagstelling hoogst noodzakelijk. Als door duidelijke wetswijziging artsen en in nood verkerende vrouwen weten waar zij aan toe zijn, kan de besluitvorming over de ingreep zich geheel bepalen tot de wezenlijk belangrijke factoren en wordt deze niet meer verkrampd door een mogelijke strafvervolgning op de achtergrond.

„Vele medici nemen nu nog ten aanzien van de abortus een „nee-tenzij” standpunt in. Dat is een houding vanuit de natuurlijke en respectabele afweer om leven in iedere vorm, dus ook in ongeboren vorm, te verstoren. Maar die afweer wordt mede beïnvloed door de huidige bepalingen van het strafrecht. Kernachtig wordt wel eens gesteld dat er een ontwikkeling wenselijk is naar een „ja-tenzij” standpunt. Wij spreken daarover geen oordeel uit. Wij stellen slechts dat in deze situatie de wetgever niet dwingend dient op te treden, maar vrijheid moet scheppen voor de beleving van de verantwoordelijkheid van de arts zoals hij die ziet. Dat betekent dat de arts bij het vraagstuk van de abortus definitief uit de sfeer van het strafrecht moet worden gehaald. Voor ons weegt daarbij ook het feit dat in ons land het aantal criminele abortus provocatus groot blijft en geen zichtbare neiging tot daling vertoont. Het aantal ongewenste zwangerschappen wordt op honderdduizend geschat en de aandrang tot zwangerschapsonderbreking zal dus groot blijven. Hierbij speelt nog een element van discriminatie van sociaal-economisch zwakkere vrouwen ten opzichte van meer welgestelden. Uit een onderzoek van mevrouw Damstra-Wijmenga uit Groningen (gepubliceerd in Medisch Contact van 15 augustus 1969) bleek dat ondanks het feit dat in een groot aantal gevallen indicaties tot zwangerschapsonderbreking in teamverband waren gesteld het merendeel van deze ingrepen niet in Nederland kon geschieden. Daarvoor moesten de vrouwen naar het buitenland gaan en hoge kosten maken.

Medische aspecten

„Als men tot de conclusie is gekomen dat wetswijziging nodig is, dan rijst de vraag: hoe zal dan in de praktijk de wenselijke gang van zaken zijn?

„Wij stellen dat abortus provocatus een geneeskundige behandeling is die volkomen past in het behandelingspatroon van de artsen, zowel de indicatiestelling als de technische uitvoering. Voorts menen wij dat men zich voor iedere geneeskundige behandeling, en dus ook in dit geval, eerst tot de huisarts dient te wenden. Deze zal samen met de

patiënte beslissen of in eerste instantie wanneer zij om onderbreking van de zwangerschap vraagt, de echtgenoot, de ouders of de verwekker van de vrucht geraadpleegd moeten worden. Alleen op goede individueel te beoordelen gronden zal daarvan afgeweken worden.

„Vervolgens kunnen desgewenst in dat overleg tussen huisarts en patiënte, net als bij vergelijkbare belangrijke beslissingen, andere artsen of deskundigen geraadpleegd worden, bijvoorbeeld een psychiater, een maatschappelijk werker of een zielszorger.

„Mocht na dit diagnostisch onderzoek een beslissing volgen dat zwangerschapsonderbreking nodig is, dan zal zo nodig de technische hulp van de gynaecoloog worden gevraagd. De uitvoering zal met optimale technische voorzieningen omgeven moeten worden. Het is daarom te verwachten dat naar de huidige medische inzichten in vrijwel alle gevallen de ingreep in een ziekenhuis zal geschieden. Nu kan men stellen dat zelfs dan ernstige complicaties kunnen optreden met in één op de zoveel duizend gevallen een dodelijke afloop. Dat geldt voor vrijwel iedere medische ingreep, maar de risico's zullen onvergelijkbaar veel kleiner zijn dan die, verbonden aan de heilloze methode van de illegale abortus, die vele slachtoffers maakt. Hoewel abortus provocatus een ernstige levenszaak is, behoort deze naar onze mening ingepast te worden in het stramen van de huidige geneeskunde, zonder afzonderlijke wettelijke waarborgen. Voor geen enkele medische ingreep gelden toegespitste wettelijke bepalingen. Zowel de indicatiestelling als de technische toepassing wordt aan de artsen overgelaten. Het medisch tuchtrecht blijft de mogelijkheid bieden om artsen die om welke reden dan ook het vertrouwen in de medische stand schenden of ondeskundig handelen, ter verantwoording te roepen. Een grotere openheid bij de toepassing van dit tuchtrecht vinden wij hoogst noodzakelijk maar het tot stand brengen daarvan valt buiten het kader van dit ontwerp van wet.

Aparte bepalingen?

„Men kan zich zeer wel afvragen — aldus leest men verder in de begeleidende brief — of naast het algemene uitgangspunt, namelijk dat de arts buiten het strafrecht moet worden gebracht, aparte bepalingen met betrekking tot abortus provocatus in de wet moeten worden opgenomen. Wij bepalen ons tot vier hoofdpunten.

„1. In de eerste plaats rijst de vraag of bij de wet bepaalde indicaties moeten worden gesteld. Met vrijwel ieder die zich in ons land met dit vraagstuk bezighoudt, menen wij dat het verstandig is dit niet te doen. Een eventuele opsomming wordt of zo ruim, dat alle denkbare indicaties van welke aard ook eronder vallen (en in dat geval is het waarachtiger haar geheel achterwege te laten) of beperkt, maar dan lijkt ontduiking van de wet na verloop van korte tijd opnieuw onvermijdelijk. De variatie van opvattingen is reeds thans zo groot, dat iedere opsomming

door erkende deskundigen op alleszins achtenswaardige gronden bestreden kan worden. Wij stellen nadrukkelijk dat medische indicatie ten opzichte van alle geneeskundige problemen en dus ook van abortus, zowel een lichamelijke, een geestelijke als een maatschappelijke indicatie kan zijn.

„In de vier Scandinavische landen kent men geen bij de wet vastgestelde indicaties, in Engeland wel. In de wet van 1967 is bepaald dat het toepassen van abortus provocatus niet strafbaar is op grond van een of meer van de volgende indicaties:

1. wanneer voortzetting van de zwangerschap het leven of de gezondheid van de vrouw in ernstige mate bedreigt, zowel tijdens de zwangerschap of baring als daarna door de verzorging van het kind;

2. wanneer er een ernstig risico bestaat dat een misvormd kind ter wereld zal komen;

3. wanneer het risico aanwezig is dat de gezondheid van de moeder of de sociale omstandigheden waaronder zij leeft een goede verzorging en opvoeding van het kind onmogelijk maken;

4. wanneer er gegronde vermoedens bestaan dat de zwangerschap het gevolg is van verkrachting.

Bij vergelijking met Engeland is voorzichtigheid geboden. De aard van het Engelse strafrecht brengt met zich mede, dat in de Engelse wetgeving eerder behoefte bestaat aan het scheppen van speciale strafuitsluitingsgronden voor speciale gevallen. Bovendien spreekt mogelijk hierbij een rol nog de omstandigheid, dat de Engelse wetgever rekening moet houden met de eigenaardigheden van het juryproces. Daarbij dient nog bedacht, dat de in ons recht ver doorgevoerde scheiding privaatrecht en strafrecht in het Engelse recht veel minder scherp is. Dat brengt mee dat de bevoegdheid tot het aanspannen van een strafproces in Engeland niet uitsluitend is voorbehouden aan de overheid.

„2. Vervolgens zou men kunnen overwegen een maximale termijn van duur der zwangerschap te stellen. Ook hier menen wij tot een ontkennend antwoord te moeten komen. In de Scandinavische landen is bij de wet geregeld, dat, wanneer een zwangerschapsduur van drie tot vijf maanden — variërend voor de verschillende landen — overschreden wordt, onderbreking van de zwangerschap aan het oordeel van een overheidsinstantie moet worden onderworpen. Het is duidelijk dat naarmate de zwangerschap verder is gevorderd, het onderbreken ervan een zwaardere ingreep is, die bij de betrokkenen meer weerstand zal oproepen. Ook onder Nederlandse artsen is het een bekend feit dat toeneemende zwangerschapsduur een sterk remmende factor is bij het oordeel of abortus verantwoord is. Hoe verder de zwangerschap is voortgeschreden, hoe minder sociale factoren bij de beoordeling een rol zullen spelen. Het accent zal dan veel meer op lichamelijke indicaties (direct gevaar voor de moeder) liggen. Wij menen dat ook hier het oordeel van huisarts en specialist bepalend kan zijn, evenals dat bij andere ingrepen het geval is.

„3. Een belangrijk punt is de vraag of bij de wet

moet worden voorgeschreven dat de ingreep in een erkend ziekenhuis of inrichting dient te geschieden. Aanvankelijk hebben wij sterk overwogen een bepaling in deze zin op te nemen in het ontwerp van wet. De gedachte daarbij was dat dan maximale waarborgen voor een verantwoorde behandeling en een goed resultaat van de ingreep aanwezig zouden zijn. Bij nadere overdenking hebben wij het vastleggen hiervan in de voorgestelde wettelijke bepalingen laten vallen. Wij zijn van mening, zoals eerder uiteengezet, dat zeker bij de huidige techniek de abortusbehandeling in een ziekenhuis de beste waarborgschept, maar de argumenten tegen het vastleggen van een verplichting hiertoe geven voor ons de doorslag.

„Gezien de opvattingen van de Nederlandse artsen en de wijze van praktijkuitoefening hoeft in redelijkheid niet te worden gevreesd dat door het ontbreken van een wettelijk voorschrift t.a.v. de behandeling in een ziekenhuis, zich bij de huidige medische stand van zaken een behandelingspraktijk buiten het ziekenhuis zal ontwikkelen.

„Voor geen enkele operatieve ingreep wordt bij de wet behandeling in een ziekenhuis voorgeschreven. Ook bij abortus kan dit aan het oordeel der deskundigen worden overgelaten. Er is geen reden aan te nemen dat medici bij abortus andere maatstaven zouden aanleggen.

„De medische ontwikkeling belooft de ingreep geleidelijk aan minder gecompliceerd te maken en dat geldt zeker als door een veranderende houding ten opzichte van de abortus de vrouw zich in een aanzienlijk vroeger stadium dan nu veelal gebeurt tot de arts wendt. Een verplichte behandeling in een ziekenhuis zou dan weer onzuivere elementen in de besluitvorming kunnen brengen, zoals vrees voor bekendheid in ruimere kring. Terwijl wij juist beogen de criminele abortus sterk terug te dringen, zou op die manier weer een stimulans kunnen ontstaan voor uitwijking naar deze verwerpelijke praktijken.

„Onder de tegenwoordige omstandigheden zien wij als praktisch gevolg van de beoogde wettelijke voorzieningen een vanzelf optredende uitbreiding van de bestaande gynaecologische afdelingen in ziekenhuizen of zo nodig de totstandkoming van

abortusklinieken, die door de overheid zijn erkend.

„4. Ten slotte zeggen wij nee op de vraag of bij de wet speciale abortusteams moeten worden voorgeschreven. Uit de praktijk in ons land, maar ook in Zweden, is bekend dat de zwangere vrouw in nood een zodanig team beschouwt als vierschaar, die haar angst inboezemt. Op nogal realistische wijze worden de bezwaren tegen de ingreep aan de vrouw voorgehouden en als dan toch tot abortus wordt besloten, zit de vrouw met een schuldcomplex.

„Ter voorkoming van dit pijnlijke proces zal zij eerder geneigd zijn de illegale weg te kiezen. Veel harmonieuzer zal de besluitvorming verlopen als de vrouw in overleg met de arts zelf de behoefte gevoelt of de noodzaak inziet van inschakeling van meerdere deskundigen.

„Samenvattend — aldus de voorstellers in hun begeleidende brief — menen wij, na zorgvuldige afweging, dat vooral met het oog op voorkoming van criminele abortus en ook om het hele vraagstuk van de abortus in het moderne geneeskundige handelen te brengen allerlei vanzelfsprekende waarborgen niet in de wet moeten worden vastgelegd. Wij hebben het vertrouwen dat de vereiste waarborgen in de door ons geschetste opzet aanwezig zijn.”

Financiële begrenzingen

In hun begeleidende brief tot hun wetsvoorstel zeggen de voorstellers voorts nog dat zij, teneinde financiële begrenzingen van een gewonnen juridische vrijheid uit te sluiten, overwogen hebben ook een aanvulling van de Ziekenfondswet op te nemen. De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft onder de huidige wettelijke bepalingen de bevoegdheid bij de Ziekenfondsverzekering medische hulp te beperken, de verstrekking ervan afhankelijk te stellen van door hem te stellen voorwaarden en te bepalen in welke gevallen en in welke mate de verzekerde bijdraagt in de kosten daarvan. Als de sociale verzekering voor wat betreft de medisch verantwoorde abortus niet of in beperkte mate zou worden toegepast, zouden juist de vrouwen in lagere inkomensgroepen daarvan de dupe worden. De voorstellers vertrouwen er echter op dat beperkingen als die waartoe de wet de mogelijkheid openlaat, niet zullen worden toegepast. Mocht dit ontwerp tot wet worden verheven, maar het bedoelde vertrouwen worden beschaamd, dan zullen zij alsnog zodanige voorstellen indienen dat uit een gewijzigde opvatting van de verantwoordelijkheid van de arts ten aanzien van abortus de logische financiële consequenties worden getrokken.

Ter afronding van het hierboven geciteerde uit de begeleidende brief stellen de indieners van het wetsvoorstel nadrukkelijk dat de verruiming van de abortuswetgeving niet mag worden gezien als aanvulling van de geboortenbeperkende middelen. Het blijft, zo zeggen zij, een laatste oplossing voor noodgevallen. Primair dient de voorkoming van abortus en betere voorlichting over anticonceptie geïntensiveerd te worden.

Maatschappij-agenda 1970

10 juli	— Ledenvergadering L.H.V.
12 september	— Alg. Vergadering Maatschappij
24 september	— Centraal Bestuur L.S.V. met districtsvoorzitters
2 en 3 oktober	— Ledencongres Maatschappij
24 oktober	— Ledenvergadering L.S.V.
13 november	— Ledenvergadering L.H.V.
14 november	— N.H.G.-congres
21 november	— Ledenvergadering L.A.D.
19 december	— Alg. Vergadering Maatschappij

Eerste Kamer aanvaardt wetsontwerp toelating medische studenten

Prof. Querido: „Selectie de onrechtvaardigst denkbare behandeling van de studenten”

Bij de behandeling in de Senaat, 30 juni j.l., behaalde het ontwerp van wet „Voorzieningen van tijdelijke aard inzake de regeling van de toelating tot het bijwonen van het onderwijs in de faculteiten der geneeskunde van de universiteiten” een ruime stemmenmeerderheid. Doorslaggevend was voor de regeringspartijen en de voorstemmers onder de P.v.d.A.-leden, dat de mogelijkheid tot (eventuele) invoering van wachtlijsten tot drie jaar beperkt was gehouden. De minister van Onderwijs en Wetenschappen, Dr. G. H. Veringa, had de voorgestelde wet oorspronkelijk een duur van vijf jaar meegegeven, maar de Tweede Kamer hield hem strak. (Over de Memorie van Antwoord, de toelichting die de bewindsman gaf na de uitvoerige behandeling in de Tweede Kamer en het Voorlopig Verslag der Eerste Kamer schreven wij reeds in de nummers 8, 23 en 27/1970 van Medisch Contact, bladzijden 183, 617 en 721.) Bij de senatoren stemde Prof. Dr. A. Querido (P.v.d.A.) tegen. Hij kenschetste de in te stellen selectie als de onrechtvaardigst denkbare behandeling van de studenten. Zijns inziens was het probleem van de medische opleiding in het verleden schromelijk verwaarloosd.

Eerder was minister Veringa in een nota, die hij op 24 juni 1970 aan de Eerste Kamer zond, ingegaan op het eindverslag van de Vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen omtrent de geplande wettelijke regeling. In zijn schrijven constateert de bewindsman met voldoening, dat een groot aantal leden van de vaste commissie zich met het wetsontwerp, een noodmaatregel met een tijdelijke werking, heeft kunnen verenigen.

De vraag, of dezelfde moeilijkheden die zich thans aanzien van de medische faculteiten voordoen, ook voor andere studierichtingen binnenkort zouden kunnen opdoemen, beantwoordt de heer Veringa vooreerst met te stellen, dat het medisch onderwijs met een aantal specifieke knelpunten zit. Men kan daarom zijn prognoses betreffende andere studies moeilijk op de situatie in de geneeskundige faculteit afstemmen. Daarmee wil overigens niet gezegd zijn, dat er niet ook elders capaciteitsproblemen dreigen. Voorlopig echter bestaat alleen in de faculteit der diergeneeskunde de kans op een onaanvaardbare wanverhouding tussen aanbod en behoefte, hetgeen ook daar een wijziging in het toelatingsbeleid nodig zou kunnen maken.

Sprekend over het mogelijk niet te vermijden hanteren van de numerus clausus, betoogt de minister, dat het ministerieel beleid er op is gericht de uitbreiding van de capaciteit van het universitaire onderwijs zoveel mogelijk gelijke tred te laten houden met het toenemende studentenaanbod, waarbij zo-

nodig de maatschappelijke behoefte mede een criterium zal zijn.

Vele leden van de vaste commissie meenden, dat het systeem van het vergelijkend examen en het verwijzen van de niet-geselecteerde studenten naar de wachtlijst tot een accumulatie van niet optimaal gekwalificeerde studenten zal leiden. Dit nadeel zou naar hun inzicht door loting worden ondervangen. In zijn nota zegt de minister loting af te wijzen, omdat de gekozen methode doorstroming betekent van studenten die met goede cijfers zijn geslaagd, hetgeen een vlot studieverloop alleen maar kan bevorderen. De propedeutische afvalrace beschouwt hij uit onderwijskundig en kwalitatief oogpunt als een voordeel.

Dr. Veringa zegt verder, nog niet te kunnen mededelen of de wet pas volgend jaar in werking zal behoeven te treden. Vóór 1 september van dit jaar zal het Amerikaanse organisatiebureau McKinsey verslag uitbrengen over de capaciteit van de medische faculteiten. Dit onderzoek vindt plaats onder supervisie van de capaciteitscommissie, die terstond actief zal kunnen worden na aanvaarding van het wetsvoorstel. Het onderzoek zal zich voorlopig beperken tot de eerste twee studie jaren aan alle medische faculteiten in ons land. Een meer uitgebreide en diepgaande bestudering van de capaciteitsproblematiek zal voor latere studie jaren kunnen plaatsvinden. Een en ander houdt wel in, dat de eerstejaars-studenten voor het komende cursusjaar hoogstwaarschijnlijk niet meer tijdig zullen weten, of zij met een wachtlijst in het tweede jaar rekening moeten houden.

Wat betreft de criteria voor financiële steun voor de wachtlijsters, ziet minister Veringa, naast het geslaagd zijn voor het propedeutisch examen, de wil om — was dat mogelijk geweest — direct door te studeren. Die wil zal worden afgemeten aan het feit, of de betrokkene al dan niet verzoekt na een jaar te mogen doorgaan. In een zinvolle besteding van het verloren jaar dient volgens de bewindsman zoveel mogelijk te worden voorzien door studie die in het toekomstig programma van pas kan komen. Hij ziet dit als een zaak van het onderwijs zelf, die in overleg met faculteit en student moet worden beslecht. Met het oog daarop is van departementswege aan alle colleges van curatoren der universiteiten en aan het algemeen bestuur van de Medische Faculteit Rotterdam een lijst van 60 mogelijkheden (projecten, stages) gestuurd, die in 1969 door de Groningse faculteit werd opgesteld. Thans valt volgens Dr. Veringa nog niet uit te maken, of deze alternatieve mogelijkheden met het advies van de capaciteitscommissie kunnen worden bekendgemaakt.

„Het pad van de publiciteit”

De „Faculteitskrant” te Leiden had een gesprek met de voorlichtingsman van het Academisch Ziekenhuis

„U moet mijn benceming zien tegen de achtergrond van de ontwikkeling die de laatste jaren aan de orde is geweest in de verhouding arts-patiënt, ziekenhuis-maatschappij en de fricties over en weer; en daarnaast de opzienbarende medische prestaties, die de aandacht trokken”. Dit zei ons de heer N. P. van Schouwenburg, sedert 16 april 1970 bezetter van de origineelste post, die het AZL de laatste jaren heeft gecreëerd, namelijk die van voorlichtingsfunctionaris, voor wie iets heeft tegen ambtelijke taal, public-relationsman.

Hoewel voorlichting en public-relations niet geheel hetzelfde zijn; zijn taak ligt op beide terreinen. De heer Van Schouwenburg was voordien werkzaam bij „Het Vaderland” als redacteur, en het zal de lezer dan ook niet verbazen, dat de amateur-journalisten van de Faculteitskrant een gezonde belangstelling voor hun beroepscollega aan de dag legden.

De Zuidafrikaanse publiciteitsstunt en het weerzinwekkende tv-gezwaai met vlaggetjes door Engelse hartchirurgen na hun eerste transplantatie, blijkt een belangrijke rol gespeeld te hebben bij de benoeming van een AZL/voorlichtings-functionaris. Van Schouwenburg: „Men heeft zich gerealiseerd, dat men voor verantwoorde publiciteit bij medische evenementen niet klaar was. Een public-relations-bureau heeft toen geadviseerd, dat de voorlichting niet via een bureau, zoals bij wijlen de heer Korsten gedurende de laatste jaren, moest gebeuren, maar door iemand in de organisatie zelf”.

De terreinwinnende UMC (= Universitair Medisch Centrum) gedachte brengt overigens met zich mee, dat ook de activiteiten van de Medische Faculteit als zodanig, inclusief de MFLS, zich vanaf heden op het vrijwel onbetreden pad van de publiciteit gaan begeven; voor de heer Van Schouwenburg, die zijn belangstelling voor het onderwijs niet verzwijgt, een extra-aantrekkelijk gegeven.

Angst

Voorlopig gaat zijn voorkeur echter uit naar het populariseren van het wetenschappelijk onderzoek, iets waar de Utrechtse universiteit een stuk verder mee is dan de Leidse. „Over het algemeen komt er van het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten bijzonder weinig naar buiten, omdat men, zeker in de medische wereld, er nogal wat bezwaren tegen heeft, alhoewel de normen ook wat dat betreft wat verschuiven”, meent Van Schouwenburg, „Het is de angst, dat er verkeerde dingen in de krant komen. Een dezer dagen stond er bijvoorbeeld in een ochtendkrant een verhaal betreffende een wetenschappelijk onderzoek. Andere kranten belden vervolgens het betreffende Leidse instituut op, dat er

Publiciteit — en voor en tegen daarvan — is binnen de medische wereld de laatste jaren een actueel onderwerp geworden en gebléven. Hetzelfde geldt voor het beoefenen van public relations voor en binnen deze wereld. Het leek ter informatie omtrent velerlei aspecten van dit onderwerp nuttig ten gerieve van de in dit onderwerp geïnteresseerde lezer een interview over te nemen uit de „Faculteitskrant, orgaan voor activatie, informatie, participatie in de faculteit der geneeskunde in Leiden”. De redactie van dit blad had een gesprek met de sinds april fungerende voorlichtingsman van het Academisch Ziekenhuis Leiden, de heer N. P. van Schouwenburg, waarin enkele facetten worden belicht, die wellicht ook betrokken zouden kunnen worden in de gedachtenwisseling over het onderwerp binnen strikt medische kring. Met toestemming van de „Faculteitskrant” nemen wij hiernaast dit interview over onder de daarboven geplaatste titel „Het pad van de publiciteit”. — Red. M.C.

meer van wist, maar daar werd de telefoon meteen afgesloten. Dat is vanuit het oogpunt van de public-relations niet zo’n handige zet. Zoiets heeft nu alleen maar een negatieve uitwerking, of je nu iets zegt of niet, het komt toch in de krant, want ze schrijven het desnoods van elkaar over of halen het ergens anders vandaan. Zo gaat dat.

Nee, dan kun je toch beter goede voorlichting geven. Je kan wel zeggen „we vertellen niets”, maar wordt misschien een andere, niet bevoegde, de informant. Dat inzicht, daar ontbreekt het nog aan. Ik ga proberen die „negatieve instelling” om te buigen in een „positieve instelling”.

De heer Van Schouwenburg meent voorts, dat de enorm toegenomen aandacht voor onderwijs- en gezondheidszaken in de pers, symptomatisch is voor de belangstelling die men in het algemeen van „buitenaf” heeft gekregen voor de dingen, die vroeger het eigendom waren van een exclusieve groep deskundigen. Een meer banale vertaling hiervoor is: dat de belastingbetaler het recht heeft te weten waar zijn geld blijft, zeker als het naar zo’n dure universiteit gaat.

Bescheiden hospitaal

Het is natuurlijk de vraag of een man als Van Schouwenburg, die de wetenschap onder het volk

wil brengen, door de vroede vaderen van onze faculteit wel gepruimd wordt. Het Leidse ziekenhuis geniet de o.i. twijfelachtige, eer één van 's lands bescheidenste hospitalen te zijn, waar men niet te koop loopt met zijn verworvenheden; publiciteit is een vies woord. Men gaat echter teveel van het onjuiste standpunt uit, dat alle publiciteit reclame is. Dat is het niet. Van Schouwenburg: „Ik geloof, dat het een erecode onder medici is; je mag het gewoon niet doen, want het is reclame maken voor jezelf, zegt men . . . Ik denk dat er hier in Leiden een generatieverschil zal meespelen: de ouderen zullen wat terughoudender zijn dan de jongeren. Naar wat ik er zo van merk, is men toch wel geporteerd om de zaak meer naar buiten te brengen. Men moet zien dat voorlichting verantwoord kan gebeuren”, en dan een positieve uitwerking kan hebben.

Ook de patiënten zullen de vruchten van een actief public-relations-beleid kunnen plukken. De heer Van Schouwenburg is althans van plan de eeuwige communicatiestoornis aan te pakken. „Het zijn vaak kleine dingen, bijvoorbeeld dat er in de kranten hoort te staan, dat de poliklinieken tijdens de feestdagen gesloten zijn. En dan dat lange wachten op de poli's, waar men niets van begrijpt. Er komt overigens een onderzoek naar de bevindingen van patiënten door een sociologisch instituut.

En nog is het niet genoeg: Ook met de interne voorlichting in het UMC zal de heer Van Schouwenburg zich belasten, iets waar de redactie van de Faculteitskrant natuurlijk de grootste steun aan zal geven.”

Randsituatie bij Ziekenfondsverzekering

In februari i.l. hebben de Tweede Kamerleden mevrouw Brautigam en de heer Van Lier (beiden P.v.d.A.) schriftelijke vragen gesteld aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Zij vroegen of het juist is dat de regeling volgens welke weduwen deelneming aan de verplichte ziekenfondsverzekering mogen voortzetten, niet geldt voor de weduwe, wier man niet verplicht verzekerd was, maar die zelf wel verplicht verzekerd was. Voorts vroegen zij of de minister, indien het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, dan bereid zou zijn een wijziging te bevorderen van het „Aanwijzingsbesluit verplicht verzekerden Ziekenfondswezen, waardoor ook deze weduwen hun verplichte verzekering kunnen voortzetten of opnieuw aan deze verzekering kunnen deelnemen, ook al zijn zij niet meer in de gelegenheid in loondienst te werken.

Ter toelichting van hun vragen voerden deze beide Kamerleden aan dat een vrouw, die bijvoorbeeld als kostwinster voor haar invalide man en haar kinderen in loondienst werkt en daardoor verplicht verzekerd is, thans, als zij na het overlijden van haar niet-verplicht verzekerde echtgenoot moet besluiten haar werkzaamheden in loondienst ter wille van haar kinderen te beëindigen, alleen maar een vaak veel duurdere vrijwillige ziekenfondsverzekering kan sluiten.

Destijds hebben de minister en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid ter voorlopige beantwoording van deze vragen medegedeeld, dat het oordeel van de Ziekenfondsraad zou worden gevraagd over de suggestie eveneens verplichte ziekenfondsverzekering uit hoofde van het recht op A.W.W.-pensioen mogelijk te maken uitsluitend op grond van het feit, dat de vrouw ten tijde van het overlijden van haar echtgenoot zelfstandig verplicht verzekerd was.

De ministers delen nu in een nader antwoord mede het gevraagde advies te hebben ontvangen en dat daarin onder meer wordt gewezen op tal van

overeenkomstige situaties, welke moeilijk zijn te overzien. Uitbreiding van de verplichte ziekenfondsverzekering, zo zeggen de bewindslieden, zou in bepaalde gevallen voor de betrokkenen geen voordeel maar zelfs nadeel kunnen opleveren. De bewindslieden zijn, gelet op de in het hun uitgebrachte advies gegeven voorbeelden van andere randsituaties, niet tot de overtuiging gekomen dat een regeling, zoals door de vragenstellers wordt bedoeld, tot stand moet worden gebracht.

De minister en staatssecretaris voegen aan de beantwoording van de vragen de tekst toe van het door hen van de commissie verzekerden van de Ziekenfondsraad te dezer zake ontvangen advies. Daarin leest men onder meer:

„Zodra voor de gevallen, waarin de vrouw ten tijde van het overlijden van haar echtgenoot zelfstandig verzekerd is, de voorwaarde dat overigens moet zijn voldaan aan de criteria voor medeverzekering bij de verplichte verzekering van de echtgenoot, geheel wordt losgelaten, zou ook verplichte verzekering uit hoofde van het A.W.W.-pensioen ontstaan in situaties als de volgende: a. duurzaam gescheiden levende of van tafel en bed gescheiden echtgenoot overlijdt, al dan niet verplicht verzekerd zijnde; b. echtgenoot met loon boven loongrens overlijdt; c. echtgenoot overlijdt en was niet verplicht-verzekerd, omdat hij ambtenaar, onderwijzer of zelfstandig was.

„Bovendien mag niet uit het oog worden verloren, dat het overlijden van de echtgenoot niet noodzakelijkerwijs behoeft te leiden tot beëindiging van de dienstbetrekking door de vrouw. Integendeel. Vaak zal het wegvallen van het inkomen van de man juist een reden zijn tot continuering van de dienstbetrekking.

„Het beginsel van samenloop van verzekeringsgronden zal ertoe leiden, dat weduwen, die in loondienst blijven, financieel nadeel van de voorgestelde uitbreiding zullen ondervinden, omdat voortaan niet alleen ziekenfondspremie over het loon, maar tevens over het A.W.W.-pensioen verschuldigd zal zijn.”

De Wereld Gezondheids Organisatie en de B.C.-wapens

Collega J. H. van Meurs te Beverwijk schrijft ons:

In het nummer van 5 juni j.l., Medisch Contact nr. 23/1970, staat veel belangrijks.

Collega Meursing (blz. 611) wil ons ethisch uit ons hok hebben, met name in verband met de actieve vernietiging (kakothanasie) door B- en C-wapens. Die horen namelijk ook bij ons milieu. Nu zijn er stemmen die verkondigen, dat de toeneming van aardbevingen de laatste jaren wordt veroorzaakt door ondergrondse atoomexplosies. Maar dat is natuurlijk niet wetenschappelijk bewezen, dus gaan wij maar door.

Het congres van sociaal-geneeskundigen komt tot een aantal voorzichtige conclusies (blz. 605). De sectie universitaire gezondheidszorg vond onder meer: politieke stellingname en actie van de artsen is noodzakelijk voor opbouw van adequate welzijnzorg, met name in een democratisch wijkcentrum.

Bij de gammacyclus en de toelichting daarop (blz. 607) valt de nadruk op de somatische deskundigheid van de arts. Toch vindt men, dat de arts genoeg van sociogenie en psychogenie van klachten en verschijnselen moet weten, om — in het team van deskundigen, onder wie medische sociologen, medische psychologen en maatschappelijke werkers — zijn andere dan alleen medische verantwoordelijkheid waar te maken. Deze bestaat dan in het bestrijden van oorzaken van medische problemen, ook als hij daarbij in conflict komt met bepaalde maatschappelijke structuren.

Beide groepen, de sectie van de sociaal-geneeskundigen en de Utrechtse medische studenten, willen ons integreren in een team: respectievelijk in een wijkcentrum voor het praktische werk en in de preventie-research met name van spanningen in diverse sociale structuren.

Querido ziet in zijn magistrale rede (blz. 598) de dolende arts nog steeds alleen staan met zijn verantwoordelijkheid, net als Meursing. Hij stelt een aantal vragen:

Vraag 1. Moet de arts de consequenties van zijn handelen trachten te overzien buiten de grenzen van zijn taakomschrijving („taakopdracht” zegt de redactie van M.C.)?

Vraag 2. Moet de arts sociater worden?

Vraag 3. Kan het de taak zijn van de arts om de benadering van de patiënt maatschappij-kritisch te oriënteren? (De redactie van M.C. zegt: „Dient de arts de problematiek die hij in zijn vak ontmoet ook maatschappij-kritisch te benaderen?”)

Querido zegt op al deze vragen „neen”. De arts moet volgens hem wel waarschuwen op grond van behoorlijk geëvolueerde gegevens; wat er verder

met deze gegevens gebeurt, is zijn verantwoordelijkheid niet. Querido geeft wel aan, dat verzet tegen een ziek milieu juist gezond is. De onderzoeker dient daarvoor echter vrij te zijn - ook van de gemeenschap, die hem vormde. Dok moet van Querido dus in zijn hok blijven. Querido wijst de generalist verder af en een generalist zou dan zijn, iemand wiens vak het is om samenhangen te overzien en interpretaties in een wijder verband te plaatsen. In zijn conceptie blijft Querido trouw aan de structuur van specialistische conclusies, aangeboden aan politici en hij berust in „de eeuwige antithese tussen deskundigheid en beleid”.

De gammacyclus-groep legt de nadruk op multidisciplinariteit, evenals de sociaal-geneeskundigen. De verantwoordelijkheid, ook voor maatschappijkritiek bijvoorbeeld, is dan gedeeld, de deskundigheid lijkt vergroot: dok mag in de groep uit zijn hok. Ook hier echter geen plaats voor een „generalist”.

Nu is het merkwaardig, dat Querido zelf blijkt geeft van een zeer ruim denkkader: historische, sociologische, taalfenomenologische en structureel-politieke overwegingen integreert hij met milieuhygiënische gezichtspunten tot een boeiend betoog. Prof. Querido is van huis uit psychiater, verder medisch historicus, sociaal-geneeskundige en tegenwoordig vooral politicus. Vroeger was hij de man van de integrale geneeskunde. In de gewone zin is Querido dus al bijna een generalist. Nu wordt het probleem van de generalist speciaal door de politicologen gesteld: Rogow (1968) heeft behoefte aan een generalist bij de beslissingen. Miller (1962-1967) noemt de generalist in het kader van de bureaucratie, en Bottomore (1964-1967) sluit zich bij Mannheim aan in diens onderscheid tussen intelligentia en intellectueel: hij betreurt de beperkte visie van vooral de natuurwetenschappelijke experts, met name omdat deze zo belangrijk zijn geworden in de politiek.

Natuurlijk kunnen wij artsen niet allemaal ook bruikbare sociologen, psychologen, politicologen en filosofen zijn, maar het zou het „welzijn” van de mensen in het algemeen geen kwaad doen, als een aantal onder ons zich wat meer op deze gebieden zou oriënteren. Een generalist-vakman is een contradictio in terminis. Het belang van amateur-generalist — zoals de Kabouter — is, dat de versufte bureaucraat even wakker wordt geschud. Dat ziet Amsterdam tenminste zo op het ogenblik.

Aan Querido moet worden toegegeven, dat wij vraag 2 moeten afwijzen: sociater is te pretentieus en de term is, sedert Barnhoon hem in 1958 lanceerde niet veel meer gebruikt.

Dan vraag 1. Mijns inziens moeten wij wel dege-

lijk onze verantwoordelijkheid verruimen in de twee hierboven genoemde richtingen: die gevolgen van ons medisch handelen trachten te overzien en aetiologisch verder kijken dan onze neus lang is. Het eerste voorbeeld van medische kortzichtigheid dat Querido aanhaalt, is de uitroeiing van malaria zonder gelijktijdige family-planning. Dat is dan, humanistisch gezien, het prototype van een politieke blunder. Het bekende boekje van Burch en Pendell, „Human Breeding and Survival”, was immers al in 1945 uitgekomen. Politiek-economisch is het echter geen blunder geweest: arme bevolkingen hebben consumptieve behoeften; zij zijn met een corrupt regiem gemakkelijk economisch te koloniseren en er is nog goed aan te verdienen ook. Natuurlijk, Querido dacht toen nog niet zo ver en wij zeker ook niet.

Vraag 3. is enigszins operationeel gemaakt door de redactie van M.C.: wat moet de psychiater doen, die een gesnapte marihuana-roker via de justitie doorverwezen krijgt? De impliciete vraag is dan die naar de politieke keuze, waar de psychiater dan voor zou staan. We kunnen deze vraag wat genuanceerder stellen, bijvoorbeeld: wat zal de forensisch psychiater doen? Deze kan tot de conclusie komen, dat de delinquent gezond is. (Hij kan ook de opdracht van de rechtbank weigeren.) In de tweede plaats de behandelend psychiater: deze dient, als ook hij geen ziekteverschijnsel ontdekt, consultatief te werk te gaan om de keuze voor zijn cliënt te vergemakkelijken. Wellicht dient de psychiater daarbij te bedenken, dat snel beëindigen van zijn contact met deze speciale cliënt misschien toch wel van belang is om hem stigmatisering te besparen. Een tweede operationalisering van vraag 3 zou kunnen leiden tot de vraag: mag de arts politiseren met zijn patiënt? En stringenter nog: mag hij in zijn praktijk als politiek activist optreden? Een medisch-sociologisch antwoord zou kunnen luiden: als het om traditioneel christelijke politiek gaat, zal er geen bezwaar tegen worden aangetekend, gezien het conformistische karakter van het politiseren. Maar de term activist verwijst meer naar „bewustmaking van misstanden, waar de patiënt (of cliënt) het slachtoffer van is”. En dat kan in het belang van de cliënt zijn. Een zuivere activist kan echter ook gaan politiseren ten koste van het belang van zijn patiënt en hij kan zo van zijn cliënt een querulant maken, die ontslagen wordt etc. Een arts zal dat niet doen, daar hij bij een rolconflict van bovengenoemde aard zou kiezen voor de therapeutische rol boven de anti-therapeutische.

Querido spreekt verder van een „persoonlijk belang”, bijvoorbeeld van de fabrikanten van insecticiden, die „Silent Spring” overdreven vonden. Dat lijkt

een naïeve formulering. Nu hebben wij weliswaar nog geen adequate meta-politieke analyse die de verontreiniging van Zweedse meren, Rijn, Baikalmeer etc. onder één noemer vat. We laten hier in het midden hoe dat dan komt. Wij moeten ons behelpen met een ruwe politieke analyse: de verantwoordelijke elites zijn verdeeld over een ingewikkelde structuur. Voor vele zaken is geen aanwijsbare persoon of groep verantwoordelijk te stellen. De belangrijkste elites maken zelf de wetten, die hun schadelijke activiteiten zouden moeten beperken. Zelfs de anthropocentrische benadering van Querido is ontoereikend. Daarop antwoorden zij dat het hun tijd wel uit zal duren; dat zij zelf niet verantwoordelijk zijn; dat het wel meevalt; dat er geen economisch alternatief is; dat het allemaal ernstig moet worden bestudeerd; dat het eerst wetenschappelijk moet worden bewezen, etc. etc. Het milieu is en wordt bedorven door overbevolking, over-industrialisatie, over-consumptie. We hebben het jaar van de natuur 1970. Het hoofd van de World Life Fund is Prins Bernhard, die tevens lid is van Bilderbergconferentie. Dit is geen geruststelling. Flatbouw was de enige mogelijkheid om Nederland 13 miljoen inwoners te laten verstouwen, inclusief industrie. Nu de zaal is volgebouwd met gehorige flats, wordt de Gezondheidsraad advies gevraagd over de eventuele schadelijkheid van flatbouw. Actiecomités leggen de hand op geheime rapporten, zoals De lastige Zwanenburger onlangs de hand legde op het rapport van de Commissie planologie luchtvaartterreinen (die al een zesde landingsbaan bij Schiphol gepland had, toen men beducht was voor de vijfde). Het beleid dat hier achter zit, spreekt voor zich en is al weer niet geruststellend. Er is een veelheid van actiecomités, gedeeltelijk bezig gebundeld te worden in een stichting te Utrecht, maar het geheel is voorlopig nogal rommelig.

Hoe staat de gemiddelde medicus in dit bedrieglijke en woelige geheel? Zijn vooral technische opleiding en wat stijve ethiek onthouden hem de kennis van de zogenaamde menswetenschappen. Anderzijds is de gezondheidszorg in zijn opleiding een onbelangrijk vak, vergeleken bij de grote groep geneeskundige vakken. Ook voor sociale research ontbreekt het de medicus als regel aan opleiding. Misschien is hij in een wijkcentrum te krijgen. Bij de eigen ondernemers, die de meeste artsen zijn, zal dit echter wel op bezwaren stuiten. Voor de rol van beleidsfiguur binnen de gevestigde orde zijn artsen nog wel te krijgen. Voor politiek engagement of zelfs activisme is de attitude van de gemiddelde arts echter ongeschikt. Het valt te vrezen, dat de zwijgende meerderheid van ons Prof. Querido volgt en dat Dok in zijn hok blijft.

UNIVERSITAIRE BERICHTEN

Promoties:

O. W. van Assendelft te Eelde promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Groningen tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Spectrophotometry of haemoglobin derivatives”. Promotor was Prof. Dr. W. G. Zijlstra. Co-referent Dr. E. J. van Kampen.

A. P. R. Blok te Leiderdorp promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Koolhydraten en glad endoplasmatisch reticulum in de levercel van de rat”. Promotor was Prof. Dr. Th. G. van Rijssel.

C. P. A. van Boven te Utrecht promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „The L-form of group a streptococcus, observations on cultivation, size and physical properties”. Promotor was Prof. Dr. J. D. Verlinde.

J. L. J. Gaillard te Leiden promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Het cytotome-trisch bepaalde DNA-gehalte als identificatieparameter voor metafasechromosomen bij de mens”. Promotoren waren Prof. Dr. A. Schaberg en Prof. Dr. P. van Duyn.

Ontwikkelingsresearch inzake automatisering in ziekenhuizen

Door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid Dr. R. J. H. Kruisinga is met Philips Nederland N.V. een contract afgesloten, dat is gericht op het introduceren van informatieverwerkende systemen ten behoeve van de automatisering van Nederlandse ziekenhuizen.

Voor het Nederlandse ziekenhuiswezen is een op de technische ontwikkeling afgestemde en aan de structuur van het ziekenhuiswezen aangepaste invoering van computertoepassingen van groot belang. Dit belang betreft in de eerste plaats de kwaliteit van de medische dienstverlening en in de tweede plaats de efficiency en de effectiviteit van het werk in de ziekenhuizen.

Het streven is erop gericht op verschillende gebieden en op meerdere plaatsen ervaring op te doen. Hierdoor kan een groter aantal personen zich met het automatiseringsterrein ten behoeve van de volksgezondheid vertrouwd maken. Bepaald is, dat aan de volgende deelprojecten prioriteit zal moeten worden gegeven:

1. De medische registratie in verschillende sectoren van het ziekenhuiswezen, waaronder het psychiatrisch ziekenhuis;
2. de patiëntenbewaking;
3. de technische en administratieve automatisering van het klinisch-chemisch laboratorium.

H. Joanknecht te Vlaardingen promoveerde aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „De buisprothese voor de osteosynthese van de gebroken dijbeenhals (een biomechanisch functionerende, endoscaal geplaatste prothese)”. Promotor was Prof. Dr. W. J. H. Schmidt.

W. A. Kaasjager te Zwolle promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Progesteron en hypothalamische regulatie van de ovulatie bij de rat”. Promotor was Prof. Dr. E. L. Noach.

Th. J. Mulder te Voorschoten promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Röntgencinematografie en draadreconstructie van de pols”. Promotor was Prof. Dr. J. M. F. Landsmeer.

C. J. van Saane te Amsterdam promoveerde aan de Universiteit van Amsterdam tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Enkele methoden tot provoceren van nystagmus — hyperventilatie, valsalva-test en nekdraaien — en hun klinische betekenis; een electronystagmografische studie”. Promotor was Prof. Dr. L. B. W. Jongkees.

J. R. Steenbeek te Rotterdam promoveerde aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Spondylodosis Anterior bij de instabiliteit van de lumbosacrale overgang”. Promotor was Prof. Dr. W. J. H. Schmidt.

S. Thomas te Groningen promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Groningen tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Experimenteel maagcarcinoom”. Promotor was Prof. Dr. H. N. Hadders. Co-referent Dr. Ph. J. Hoedemaeker.

T. C. Vriezen te Soest promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Groningen tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld: „Odontogene ontstekingen”. Promotor was Prof. Dr. G. Boering. Co-referent was Prof. Dr. A. G. de Wilde.

Benoemingen:

Dr. P. Borst is benoemd tot gewoon hoogleraar in de faculteit der geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam om onderwijs te geven in de fysiologische chemie.

Prof. Dr. W. K. B. Hofstee is benoemd tot gewoon hoogleraar in de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen om onderwijs te geven in de psychologie.

Dr. J. K. van der Horst is benoemd tot gewoon lector in de faculteit der geneeskunde aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen om onderwijs te geven in de reumatologie binnen de inwendige geneeskunde.

Dr. P. Wittebol is benoemd tot gewoon hoogle-raar in de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht om onderwijs te geven in de heilkunde.

BESCHRIJVINGSBRIEF

Voor de 156ste Algemene Vergadering van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, te houden op zaterdag 12 september 1970, aanvang 13.30 uur in het Jaarbeurs Congres- en Vergadercentrum, Jaarbeursplein, Utrecht (tel. 030-914914).

Amendementen op de verschillende punten van deze beschrijvingsbrief moeten, om voor publikatie door het hoofdbestuur in aanmerking te komen, zo spoedig mogelijk en in elk geval vóór 12 augustus a.s. bij het hoofdbestuur worden ingediend.

N.B. De Algemene Vergadering wordt gehouden in het Jaarbeurs Congres- en Vergadercentrum te Utrecht.

I. *Opening van de Algemene Vergadering te 13.30 uur precies.*

II. *Opnemen van de namen der districtsafgevaardigden en der afdelingsvertegenwoordigers.*

III. *Benoeming van een commissie van redactie van het verhandelde ter Algemene Vergadering.*

IV. *Inleiding van de voorzitter.*

V. *Verkiezingen*

1. Benoeming van een stembureau.
2. Verkiezingen.

a Van vijf leden van het hoofdbestuur.

Op 31 december 1970 treden af Dr. L. van der Drift, specialist-arts in dienstverband te 's-Gravenhage, mevrouw Dr. L. Hemmes, specialist-arts in dienstverband, Heemstede, en G. C. M. van Maarsseveen, specialist-arts in dienstverband, Venlo.

Op 12 september 1970 treden af F. H. M. Janzen, huisarts, Vught, die door het hoofdbestuur is benoemd in de tussentijdse vakature ontstaan door het bedanken van C. Steinz, arts in dienstverband te Bergen, en Dr. Z. Nauta, arts in dienstverband, Drachten, die door het hoofdbestuur is benoemd in de tussentijdse vakature ontstaan door het overlijden van G. A. Fluitman, in leven huisarts te Drachten.

Degenen die worden gekozen in de vakatures welke zullen ontstaan door de periodieke aftreding op 31 december 1970, treden in functie op 1 januari 1971 en hebben zitting tot en met 31 december 1976.

Degenen die worden gekozen in de vacatures per 12 september 1970, treden in functie zodra zij hun benoeming hebben aanvaard (artikel 303 lid 2 H.R.). De ene heeft indien de Algemene Vergadering er mede akkoord gaat, dat voor dit uitzonde-

ringsgeval van de reglementaire zittingsduur van 6 jaar wordt afgeweken, zitting tot en met 31 december 1976, de andere tot en met 31 december 1972.

De gekozenen kunnen niet eerder opnieuw in het hoofdbestuur zitting nemen dan nadat een jaar na hun aftreden is verstreken (art. 303 lid 1 H.R.).

De volgende kandidaten zijn gesteld:

- 1 Dr. Y. van der Wielen, arts in dienstverband te Voorburg (Z.H.) door de afdeling 's-Gravenhage en O. ondersteund door de afd. Z. Vlaanderen O. DI.;
- 2 Dr. J. L. A. Boelen, specialist te Gouda, door de afdeling Gouda & O.;
- 3 J. v. d. Nat, specialist te Mierlo, door de afdeling Eindhoven en O.;
- 4 Dr. H. W. A. Sanders, huisarts te Helmond (N.Br.), door de afdeling Helmond en O.;
- 5 Mej. E. Smit, arts in dienstverband te Amstelveen, lid van de afdeling Amsterdam, door de afdeling Amsterdam.
- 6

Doordat een der kandidaten zich heeft teruggetrokken zal deze lijst nog moeten worden aangevuld. Een nadere publikatie volgt.

Degene die het eerst wordt verkozen heeft zitting vanaf deze Algemene Vergadering tot en met 31 december 1976.

De volgende drie die worden verkozen, hebben zitting van 1 januari 1971 tot en met 31 december 1976. De laatste en vijfde, die wordt verkozen heeft zitting vanaf deze Algemene Vergadering tot en met 31 december 1972.

b Van vijf leden en vier plaatsvervangende leden van de Raad van Beroep.

Ingevolge de invoering van het nieuwe Hoofdstuk X van het Huishoudelijk Reglement — met name gezien het bepaalde in de art. 609 e.v. — dient, naast de districtsraden, ook de Raad van Beroep in corpore te worden verkozen. De zittingsduur van de verkozenen is vijf jaren, zij treden op 12 september 1970 in functie en zijn eenmaal onmiddellijk herkiesbaar. Een van de leden zal een jurist zijn.

Het hoofdbestuur heeft, na overleg met de

Raad van Beroep, de volgende tweetallen opge-
maakt:

voor de leden:

- 1 Dr. D. J. Hartman, Velp (Gld.) - J. A. F. Coebergh, Bussum
- 2 Dr. H. Navis, Arnhem - K. G. Brühl, Amsterdam
- 3 Dr. Jos. L. H. Specken, Eindhoven - Dr. R. B. Spanjaard, Amsterdam
- 4 F. H. Veldhuijzen van Zanten, Gouda - W. J. Royaards, Amersfoort
- 5 Prof. Mr. A. L. Melai, Leiden - Mr. H. Huizinga, Groningen

voor de plaatsvervangende leden:

- 1 Ph. J. Hoedemaker, Leeuwarden - W. J. Royaards, Amersfoort
- 2 Dr. R. B. Spanjaard, Amsterdam - Dr. P. G. Hoorweg, Amsterdam
- 3 wordt nog gepubliceerd
- 4 Mr. J. C. Coebergh, Den Haag - Mr. H. Huizinga, Groningen

De Algemene Vergadering zal over alle vijf leden vijf leden en alle vier plaatsvervangende leden afzonderlijk stemmen.

- c Van twee leden van het bestuur van Medisch Contact.

Op 31 december 1970 treden af Prof. D. C. den Haan, Leiden en Prof. Dr. S. A. de Lange, Rotterdam, die zich *niet herkiesbaar* stellen.

Het bestuur van Medisch Contact heeft de volgende twee voordrachten opgemaakt:

- a. voor de vakature Prof. Den Haan
 1. Dr. J. A. Stoop, Utrecht
 2. H. van Giffen, Zwolle
- b. voor de vakature Prof. De Lange
 1. J. H. van Meurs, Beverwijk
 2. Dr. H. J. van Aalderen, Hoensbroek.

Degene die wordt gekozen in de vakature a. heeft zitting vanaf 1 januari 1971 tot en met 31 december 1975. Het hoofdbestuur stelt voor degene die wordt gekozen in de tussentijdse vakature b. zitting te doen hebben van 1 januari 1971 tot en met 31 december 1976. Beide gekozenen zullen t.z.t. terstond herkiesbaar zijn.

- d Van een lid van het bestuur van de Stichting het Ondersteuningsfonds.

Op 31 december 1970 treedt af E. M. van Schaik, Apeldoorn, die *herkiesbaar* is.

Het hoofdbestuur heeft, na overleg met het bestuur van de Stichting, de volgende voordracht opgemaakt:

1. E. M. van Schaik, Apeldoorn
2. L. W. van Lammeren, Weert

- e Van een lid van de commissie van uitvoering voor de steunregeling van oorlogsslachtoffers.

Op 31 december 1970 treedt af Dr. W. F. Noordhoek Hegt, 's-Gravenhage, die *niet herkiesbaar* is.

Het hoofdbestuur heeft, na overleg met de commissie, de volgende voordracht opgemaakt:

1. G. Dekker, Overveen
2. Dr. A. van der Zwan, Zwolle

VI. *Behandeling van het jaarverslag der Maatschappij over het jaar 1969.*

Zie dit nummer van Medisch Contact.

VII. *Behandeling van de jaarverslagen over het jaar 1969 van:*

- a De Raad van Beroep.
zie dit nummer van M.C.
- b Het bestuur van Medisch Contact.
zie dit nummer van M.C.
- c De commissie voor het bureau voor waarneming en vestiging.
zie dit nummer van M.C.
- d De commissie voor de geldmiddelen.
zie dit nummer van M.C.
- e Het bestuur van de Stichting het ondersteuningsfonds.
zie dit nummer van M.C.
- f De commissie van uitvoering voor de steunregeling aan oorlogsslachtoffers.
zie dit nummer van M.C.

VIII. *Financiële stukken*

Financiële stukken met het verslag van de commissie voor de geldmiddelen.

Zie dit en een volgend nummer van M.C.

A *Van Medisch Contact*

Zie ook het verslag van de penningmeester van Medisch Contact en hoofdstuk IV 1. van de rekening en verantwoording der Maatschappij.

- 1 De rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1969.
 - a. Bespreking van de rekening en verantwoording
 - b. Voorstel de rekening en verantwoording goed te keuren.
- 2 De begroting voor het jaar 1971
 - a. Bespreking van de begroting.
 - b. Voorstel de begroting goed te keuren.
- 3 Voorstel de penningmeester van Medisch Contact voor het geldelijk beheer over het jaar 1969 te dechargeren.

B *Van de Stichting het ondersteuningsfonds voor behoeftige geneeskundigen en voor behoeftige weduwen en wezen van geneeskundigen*

- 1 De balans per 31 december 1969.
 - a. Bespreking van de balans.
 - b. Voorstel de balans te aanvaarden.
- 2 De rekening over het jaar 1969.
 - a. Bespreking van de rekening.
 - b. Voorstel de rekening goed te keuren.
- 3 De begroting voor het jaar 1971.
 - a. Bespreking van de begroting.
 - b. Voorstel de grondslag voor de bijdrage voor het jaar 1971 te verhogen van f 16,— tot f 20,—.
 - c. Voorstel de begroting goed te keuren.
- 4 Voorstel de penningmeester van de Stichting ondersteuningsfonds voor het geldelijk beheer over het jaar 1969 te dechargeren.

C *Van het fonds tot steun aan oorlogsslachtoffers*

- 1 De balans per 31 december 1969.

- a. Bespreking van de balans.
- b. Voorstel de balans te aanvaarden.
- 2 De rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1969.
 - a. Bespreking van de rekening en verantwoording.
 - b. Voorstel de rekening en verantwoording goed te keuren.
- 3 Voorstel de penningmeester van het fonds tot steun aan oorlogsslachtoffers voor het geldelijk beheer over het jaar 1969 te dechargeren.

D Van de Maatschappij

- 1 De balans per 31 december 1969.
 - a. Bespreking van de balans.
 - b. Voorstel de balans te aanvaarden.
- 2 De rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1969.
 - a. Bespreking van de rekening en verantwoording.
 - b. Voorstel de rekening en verantwoording goed te keuren.
- 3 De begroting voor het jaar 1971.
 - a. Bespreking van de begroting.
 - b. Voorstel de grondslag voor de contributie voor het jaar 1971 te verhogen van f 74,— tot f 80,—.
 - c. Voorstel de begroting goed te keuren.

E De gecombineerde balans der Maatschappij

- 1 Bespreking van de gecombineerde balans per 31 december 1969.
- 2 Voorstel de gecombineerde balans te aanvaarden.

F Voorstel het verslag van de commissie voor de geldmiddelen goed te keuren

G Voorstel de secretaris-penningmeester, c.q. de secretaris-generaal der Maatschappij voor het geldelijk beheer over het jaar 1969 te dechargeren

IX. De bibliothecaris en plaatsvervangend bibliothecaris der Maatschappij.

Het hoofdbestuur stelt voor Dr. J. A. van Dongen, arts te Amsterdam, opnieuw te benoemen tot bibliothecaris der Maatschappij en H. de Vos, arts te Amsterdam, opnieuw te benoemen tot plaatsvervangend bibliothecaris, beide voor een zittingsperiode van vijf jaar, ingaande 1 januari 1971 (art. 850 lid 1 H.R.).

X. De jaarvergadering der Maatschappij.

Ingevolge artikel 404 H.R. moet de Algemene Vergadering vóór 15 september de jaarstukken behandelen.

Het hoofdbestuur stelt voor de Algemene Vergadering in 1971 te houden in april en in oktober en in de Algemene Vergadering van oktober de jaarstukken te behandelen.

XI. Korte inleidingen over: a. de medische wetgeving; b. praktijkwaarneming

XII. Mededelingen van het hoofdbestuur.

XIII. Rondvraag.

XIV. Sluiting.

Utrecht, 17 juni 1970

Namens het hoofdbestuur,
J. Diepersloot,
secretaris-generaal

Punt VI

Jaarverslag 1969 van de Maatschappij

Inleiding

Een toenemend aantal vraagstukken heeft ook dit jaar de belangstelling van de besturen geëist en een intensieve bestudering noodzakelijk gemaakt. De voortgaande ontwikkeling op medisch, sociaal en economisch gebied laat de positie en taak van de Maatschappij niet onbeïnvloed. Misschien wel het meest opvallend gevolg van de algemene ontwikkeling is de aandacht, die de pers in het afgelopen jaar heeft geschonken aan medische en volksgezondheidszaken. Een aandacht die door de Nederlandse artsen niet altijd werd gewaardeerd. Op zichzelf is dit, gezien de inhoud van sommige publikaties, ook begrijpelijk. Maar men zal zich moeten afvragen waar de oorzaak ligt. En men zal niet zonder meer klaar zijn met te constateren dat sommige perspublikaties beslist onjuist zijn. Naar de mening van vele journalisten hebben juist de artsen daaraan schuld, omdat aan de openheid, reeds door de voorzitter van

de Maatschappij op het ledencongres 1968 bepleit, door vele artsen nog niet wordt meegewerkt. Zij vragen er begrip voor dat „geloven op gezag” (ook door henzelf) nauwelijks meer wordt aanvaard en dat goede voorlichting alleen mogelijk is na goede informatie.

De artsen zullen kritiek van de zijde van het publiek of van de pers, voorzover deze gerechtvaardigd is, zonder meer en zelfs positief moeten aanvaarden en verwerken. En ongerechtvaardigde kritiek zal slechts kunnen worden voorkomen, of juist gezegd, slechts kunnen worden beperkt, door bereid te zijn openheid te betrachten en alle toelaatbare informatie te verschaffen. Dat deze door de besturen der Maatschappij betachte openheid (persconferenties en besprekingen door de Landelijke Huisartsen Vereniging, de Landelijke Specialisten Vereniging en het hoofdbestuur der Maatschappij) reeds een gunstige invloed te zien geeft, wordt van verschillende zijden verzekerd.

Met name de bereikbaarheid van de arts heeft de laatste tijd aandacht gekregen in de pers en bij publiek. Het vermelde contact met de pers heeft in dit opzicht zeker een beter begrip doen ontstaan voor

de praktische moeilijkheden en de overtuiging gewekt, dat door de Maatschappij in het verleden en ook nu nog actief maatregelen worden getroffen teneinde tekortkomingen in dit opzicht te voorkomen.

Een onderwerp dat dit jaar bijzondere aandacht kreeg is de nascholing. De door voorzitter Van Maarsseveen in zijn rede op het ledencongres 1969 bepleite Instelling voor Voortgezet Medisch Onderwijs moge nog een toekomstbeeld zijn, de nascholing heeft daardoor ongetwijfeld een extra stimulans ondergaan. Dankzij de samenwerking tussen de Landelijke Huisartsen Vereniging en het Nederlands Huisartsen Genootschap is reeds een stichting voor de financiering van nascholing van huisartsen opgericht, welke t.z.t. zal opgaan in een algemeen Stichting voortgezet medisch onderwijs voor de nascholing van huisartsen, specialisten en sociaal-geneeskundigen. Hieromtrent vinden nog besprekingen plaats met de medische faculteiten.

Het jaar 1969 was het jaar van de laatste voorbereidingen tot en de uitvoering van de verhuizing van de Keizersgracht te Amsterdam naar de Lomanlaan te Utrecht. Voor het bureau van de Maatschappij is dit een extra belasting geweest, mede ook omdat de vervulling van de vacatures in de personeelsbezetting reeds de laatste aan de verhuizing voorafgaande maanden en ook na de verhuizing grote moeilijkheden opleverde. Dankzij de actieve medewerking van de leden van de Afdeling Utrecht konden enkele belangrijke vacatures na korte tijd weer worden vervuld.

Door de stagnatie, die deze — overigens zeer vlot verlopen — verhuizing meebracht en door de onderbezetting van de bureaus, kon het secretariaat, hoezeer daar ook naar werd gestreefd, niet steeds aan alle verwachtingen voldoen. Dat het werk van de besturen daarvan ook de invloed onderging is duidelijk.

Het nieuwe gebouw voldoet gelukkig in vele opzichten bijzonder goed. Kinderziekten konden niet geheel worden voorkomen en enkele bezwaren die kleven aan de moderne bouw deden zich gevoelen (bijvoorbeeld het probleem van de zonwering). De grotere ruimte, de fraaie uitvoering en de mooie ligging in een zeer geslaagde moderne stadswijk, alsmede de eigen parkeergelegenheid, kunnen de sfeer van ons gebouw aan de Keizersgracht te Amsterdam niet geheel doen vergeten, maar zijn even zovele pleisters op de wonde.

Door de ontwikkeling van de laatste jaren is de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst een orgaan geworden, dat zeer belangrijk werk kan doen, zowel voor de volksgezondheid in het algemeen, als ook voor de artsen in het bijzonder. Maar naast een nieuw gebouw zal dan ook een zich steeds vernieuwende aanpak van de zich voordoende problemen nodig zijn.

Wil een orgaan als de Maatschappij effectief werken, dan zullen de artsen van Nederland meer dan ooit aandacht moeten besteden aan de grote be-

leidsproblemen en hun mening daarover aan de besturen kenbaar moeten maken, maar tegelijk zullen zij bereid moeten zijn allerlei zaken van minder principiële belang aan de besturen over te laten. De besturen op hun beurt zullen meer dan voorheen de mogelijkheid en ook de bereidheid moeten hebben te delegeren aan daarvoor aangewezen commissies of aan deskundigen op eigen bureau of van buiten af.

Werkzaamheden van het hoofdbestuur

In het kader van de drie hoofdtaken van de Maatschappij, te weten:

- de bevordering van de medische wetenschap en kennis;
- de behartiging van de maatschappelijke belangen der leden;
- de bevordering van de volksgezondheid;

hebben het hoofdbestuur en de centrale besturen der maatschappelijke verenigingen grote activiteiten moeten ontplooiën. De vraag, welke daarbij ook in het verslagjaar telkens naar voren is gekomen, is: in welke zin dient de verhouding tussen het hoofdbestuur en de centrale besturen te worden opgevat. Het algemene verlangen de eenheid binnen de medische groepering te handhaven dient in goede harmonie te worden gebracht met de noodzaak van een verdeling van werkzaamheden over een groot aantal organen met hun eigen specifieke deskundigheden. Het hoofdbestuur is erkentelijk voor de wijze, waarop de centrale besturen hun bijdrage hebben geleverd aan het verantwoord functioneren van de Maatschappij als geheel.

Inmiddels heeft het hoofdbestuur een commissie ingesteld om te bestuderen of het organisatie-criterium, aan de hand waarvan de leden der Maatschappij zijn gegroepeerd in de drie maatschappelijke verenigingen, nog een adequaat criterium is. Aan de commissie is de vraag gesteld of een ander criterium, vanuit het oogpunt van een optimale belangenbehartiging, gewenst is.

Ter uitvoering van eerstgenoemde taak, *de bevordering van de medische wetenschap en kennis*, heeft het hoofdbestuur zijn overleg voortgezet met de medische faculteiten, met de betrokken departementen en met vele andere organen en instellingen over vraagstukken als de opleiding tot arts, de opleiding tot huisarts, de artsenbehoefte, de opleidingscapaciteit van de universiteiten, de 8ste medische faculteit, de postacademiale T.V.-cursus, enz.

Het beraad over deze vraagstukken vergt soms vele jaren, gelet op de talrijke facetten die daaraan zijn verbonden en hun onderlinge samenhang. Niettemin kan worden geconstateerd dat het beraad ten aanzien van enkele van de hierboven genoemde vraagstukken in het verslagjaar duidelijk is gevorderd. Met name is het inzicht gegroeid in de noodzaak van een specifieke huisartsen-opleiding, een inzicht dat door de andere landen in de E.E.G. wordt gedeeld. De verwachting mag worden gekoesterd, dat binnen afzienbare tijd ook voor de huisartsen-

registratie colleges werkzaam zijn, zoals thans reeds voor de medische specialisten en sociaal-geneeskundigen. Voor hetgeen deze colleges in het afgelopen jaar hebben verricht is het hoofdbestuur erkentelijk.

De behartiging van de maatschappelijke belangen der leden, in vele opzichten de taak van de maatschappelijke verenigingen en door hen met grote deskundigheid verricht, heeft ook van het hoofdbestuur in het afgelopen jaar veel aandacht gevraagd. Zo heeft het hoofdbestuur in een niet gering aantal vergaderingen ook gesproken over — om slechts enkele voorbeelden te noemen — de Regeling en Klapper, de loongrens in de ziekenfondsverzekering, het vraagstuk van de scheiding van behandeling en controle, de huisarts in universitair dienstverband en de positie van de medisch-wetenschappelijk onderzoekers. Binnen en buiten commissieverband zijn besprekingen gevoerd terzake met andere groeperingen van belanghebbenden en deskundigen. In dit verband mogen ook worden vermeld de contacten, welke het dagelijks bestuur in het verslagjaar heeft gehad met vertegenwoordigers van de reeds in vele plaatsen opgericht Stichtingen Officium Nobile.

In het raam van de behartiging van wat men zou kunnen noemen de zedelijke belangen der artsen, heeft het hoofdbestuur met de steun van diverse commissies grote aandacht besteed aan de herziening van de rechtspraak, de bestudering van de medisch-ethische problematiek, een codificatie van gedragsregels, terwijl in bijzondere mate onderwerp van beraad is geweest het vraagstuk van de abortus provocatus. Het in het begin van het verslagjaar hierover gepubliceerde rapport, dat als basis voor discussie heeft gediend in de afdelingsvergaderingen en in de kring van andere artsengroeperingen, heeft geleid tot een brief aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid, welke is gepubliceerd in Medisch Contact nr. 32 van 8 augustus 1969. Thans zijn de sectie medische aangelegenheden en een commissie uit haar midden doende met de uitwerking van de voorlopig geformuleerde procedureregelen.

In het kader van de derde hoofdtaak, *de bevordering van de volksgezondheid*, heeft het hoofdbestuur zijn contacten met de vele andere op het gebied der volksgezondheid werkzame organen zo goed mogelijk onderhouden. Juist op dit gebied is een samenspel noodzakelijk, hetgeen veelal het het beste tot stand kan komen via centrale en coördinerende organen, zoals de Centrale Raad voor de Volksgezondheid. Het periodiek contact met het departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid en de Geneeskundig Hoofdinspecteur biedt het hoofdbestuur eveneens de mogelijkheid van zijn betrokkenheid met de volksgezondheidsvraagstukken te doen blijken.

Enkele specifieke punten, welke het hoofdbestuur hebben bezig gehouden, zijn: de ontwikkelings-

hu/p, de studentengezondheidszorg, het wetsontwerp ziekenhuisbouw, de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, de onbevoegde uitoefening der geneeskunst, enz. Voor wat de ontwikkelingshulp betreft mag in het bijzonder worden genoemd de medewerking, welke het hoofdbestuur heeft verleend aan de totstandkoming van de SANO (Stichting Artsen Naar Ontwikkelingslanden). Voor wat de p.b.o. betreft heeft het hoofdbestuur aan de hand van een advies van de sectie algemene aangelegenheden de vraag onder ogen gezien of een publiekrechtelijke organisatie van artsen, of in ruimere zin een publiekrechtelijke ordening van het gehele terrein van de volksgezondheid, nadere overweging verdient. Voorshands heeft het hoofdbestuur deze vraag ontkennend beantwoord.

Bij de vervulling van al deze activiteiten wordt het hoofdbestuur bijgestaan door een zich uitbreidend secretariaat, zoals ook de bureaus de maatschappelijke verenigingen worden aangepast aan de toenemende taak, waarvoor de centrale besturen der maatschappelijke verenigingen staan.

Het door de Maatschappij, in groot verband gezien, te voeren personeelsbeleid is onderwerp van diepgaande studie geweest. Het rapport van een daarvoor ingestelde commissie heeft het hoofdbestuur in het verslagjaar bereikt. Over de nadere uitwerking van de voorstellen is thans overleg gaande tussen vertegenwoordigers van de besturen en vertegenwoordigers van het personeel.

Werkzaamheden van de Algemene Vergadering

De 152ste ledenvergadering van de Maatschappij is op 19 april 1969 te Amsterdam in het Congrescentrum van het R.A.I.-gebouw gehouden. Het voorstel tot bekrachtiging van de besluiten van het hoofdbestuur betreffende de opvolging van de secretaris-penningmeester der Maatschappij wordt met algemene stemmen aanvaard. Als belangrijk punt van deze Algemene Vergadering wordt, in aanwezigheid van de Commissie Rechtspraak, het voorstel tot wijziging van Hoofdstuk X (Rechtspraak) van het Huishoudelijk Reglement der Maatschappij artikelgewijs besproken. De gewijzigde tekst van de artikelen 600 t/m 681 en de overgangsbepalingen I t/m V worden door de Algemene Vergadering aangenomen, alsmede wordt het hoofdbestuur gemachtigd om, gehoord de commissie voor de reglementen, in het Huishoudelijk Reglement de wijzigingen aan te brengen, welke het gevolg zullen zijn van het aangenomen voorstel tot wijziging van Hoofdstuk X.

Het eindrapport van de Commissie Contributieregeling wordt vervolgens, met de daarin door de commissie aan het hoofdbestuur voorgestelde te nemen besluiten, aanvaard. Deze besluiten bestaan uit: bevestiging van de uitgangspunten, goedkeuring van het nieuwe ontwerp classificatie formulier, instellen van een commissie ter begeleiding van de invoering van het nieuwe contributiesysteem, vaststellen van het jaar waarop de nieuwe contributieregeling zal worden ingevoerd, en het in behande-

ling nemen van de door de nieuwe contributieregeling noodzakelijke reglementswijzigingen.

De 153ste Algemene Vergadering der Maatschappij is gehouden op 13 september 1969 in het Jaarbeursrestaurant te Utrecht. De voorzitter, G. C. M. van Maarsseveen, reikt aan Dr. A. H. M. J. G. Sluyters namens het hoofdbestuur de zilveren plaquette van de Maatschappij uit, vanwege zijn gedurende vele jaren grote activiteit in de Algemene Vergadering. Vervolgens worden tot lid van het hoofdbestuur gekozen: O. G. E. de Boer, Rotterdam, en W. van Bork, Zwolle; tot lid van de Raad van Beroep: Dr. D. J. Hartman, Velp; tot lid van het bestuur van Medisch Contact: G. A. C. Bosch, Amsterdam en tot lid van de Commissie voor de Geldmiddelen: T. Y. Kingma Boltjes, Menaldum (Fr.).

Achtereenvolgens worden behandeld en goedgekeurd het jaarverslag van de Maatschappij over het jaar 1968, de jaarverslagen over 1968 van de Raad van Beroep, het bestuur van Medisch Contact, de commissie voor het Bureau voor Waarneming en Vestiging, de Commissie voor de Geldmiddelen, het Bestuur van de Stichting Ondersteuningsfonds, de Commissie van uitvoering voor de Steunregeling aan Oorlogsslachtoffers. Na de behandeling der financiële stukken met het verslag van de Commissie voor de Geldmiddelen, wordt het voorstel van het hoofdbestuur voor een nieuwe districtsindeling aangenomen. Als volgende punt wordt het abortusvraagstuk besproken. Nadat nog belangrijke suggesties naar voren zijn gekomen, met name over het houden van een enquête onder de leden ten aanzien van de procedure-kwestie, stemt de Algemene Vergadering in met het beleid van het hoofdbestuur en met de spoedige vaststelling van procedure-regelen.

De 154ste Algemene Vergadering is gehouden op 20 december 1969 in „Esplanade” te Utrecht. Na de opening wordt door de voorzitter nog een kort woord uitgesproken ter nagedachtenis van het door een noodlottig ongeval om het leven gekomen hoofdbestuurlid G. A. Fluitman. De oud-voorzitter van de Maatschappij, Dr. Z. Nauta, is aangewezen als lid van het hoofdbestuur in de vacature, ontstaan door het overlijden van dr. Fluitman.

Het door de commissie „Scheiding van behandeling en controle” uitgebrachte rapport wordt na uitgebreide discussie aangenomen. De commissie „Taak Bedrijfsarts”, ingesteld vanwege de opheffing van de Ongevallenwet en van de Invaliditeitswet per juli 1967 legt haar uitgebrachte rapport voor aan de Algemene Vergadering. Dit rapport, waarin ook kritisch wordt ingegaan op het weisontwerp tot wijziging van de Veiligheidswet, wordt door de Algemene Vergadering aanvaard. Wat het ingaan van de nieuwe rechtspraakregeling betreft, de datum van 1 januari 1970 wordt verschoven naar 1 april 1970 dit vanwege het feit dat de afdelingen en districten niet tijdig klaar komen met de samenstelling van de nieuwe districtsraden.

Het door de Algemene Vergadering op 5 februari

1949 genomen besluit om aan nieuwe leden van de Maatschappij bij aanvaarding van het lidmaatschap te verzoeken de belofte, zoals gesteld in de verklaring van Genève van de World Medical Association te ondertekenen, wordt ongedaan gemaakt.

Voorts is de aandacht gericht op de Stichting Artsen Naar Ontwikkelingslanden. Besloten werd de bijdrage aan deze stichting te verhogen. Dit punt zal opnieuw aan de orde worden gesteld in de Algemene Vergadering van september 1970.

Het ledencongres van de Maatschappij

Op 2, 3 en 4 oktober 1969 werd het *21ste ledencongres* der Maatschappij gehouden, georganiseerd door de Afdeling 's-Hertogenbosch en Omstreken. Het congres begon met de opening van de gebruikelijke tentoonstelling „Pincet en Penceel”. Tijdens het congres werd aan de heren C. Landheer en Dr. C. L. C. van Nieuwenhuizen de gouden legpenning der Maatschappij uitgereikt, dit vanwege hun vele nationale en internationale verdiensten jegens de Maatschappij. Het wetenschappelijk gedeelte van dit congres was o.a. gewijd aan „Het Geneesmiddel”. Voorts hield Prof. Dr. H. F. J. M. van den Eerenbeemt een rede over „Arts en sociaal besef in Nederland in historisch perspectief”. De vele andere festiviteiten rond dit congres, vooral het feestelijke concert in de Sint Jan, droegen eveneens bij tot dit zeer geslaagde ledencongres in de stad van Jeroen Bosch.

Samenstelling van het hoofdbestuur

De samenstelling van het hoofdbestuur was in het jaar 1969 als volgt (het jaartal achter de naam geeft aan het jaar aan het einde waarvan het lid aftreedt).

G. C. M. van Maarsseveen, voorzitter (1970)
Dr. L. van der Drift, ondervoorzitter (1971)
Dr. J. A. Dallmeijer (1974)
Dr. E. D. Eggink (1972)
G. A. Fluitman, overleden oktober 1969 (1970)
F. Th. Ter Haar (1970)
J. Helfrich, lid centraal bestuur L.H.V.
Mevr. Dr. L. Hemmes (1971)
F. H. M. Jansen (1969)
J. J. de Konink (1973)
Dr. F. H. J. Kortenhorst (1971)
P. D. van Leeuwen, voorzitter van de L.A.D.
Dr. A. E. Leuftink (1974)
Dr. J. van Mansvelt, voorzitter van de L.S.V.
J. F. A. van Rijn, voorzitter van de L.H.V.
Dr. J. C. Schultsz, voorzitter van de Raad van Beroep
C. Steinz, tussentijds afgetreden (1972)
Dr. R. Vermeer (1974)
Dr. R. M. Versteegh, lid centraal bestuur L.S.V.
H. Voorzanger, ondervoorzitter van de L.A.D.
Prof. Dr. Th. Vossenaar (1973)

Aan de vergaderingen van het hoofdbestuur namen deel:

Drs. P. Brandes, secretaris van de Maatschappij

Dr. C. F. Brenkman, vertegenwoordiger van de Alg. Ned. Ver. voor Sociale Geneeskunde (plaatsvervanger is Prof. Dr. L. Burema)

G. Dekker, secretaris-penningmeester van de Maatschappij met adviserende stem

Prof. Dr. J. F. Folkerts, vertegenwoordiger van het Interfacultair Overleg (plaatsvervanger is Prof. Dr. G. J. Kloosterman)

J. Diepersloot, secretaris-generaal (vanaf 1-9-1969)

W. J. de Jager, secretaris der Maatschappij

J. J. van Mechelen, journalistiek adviseur van de Maatschappij

Mr. W. B. van der Mij, secretaris van de Maatschappij

Dr. H. Roelink, secretaris van de Maatschappij (vanaf 1-5-1969)

C. L. van Woelderen, hoofdredacteur van Medisch Contact

Het dagelijks bestuur bestond uit:

G. C. M. van Maarseveen, voorzitter

Dr. L. van der Drift, ondervoorzitter

G. A. Fluitman, overleden oktober 1969

Mevr. Dr. L. Hemmes

F. H. M. Jansen

P. D. van Leeuwen, voorzitter van de L.A.D.

Dr. J. van Mansvelt, voorzitter van de L.S.V.

J. F. A. van Rijn, voorzitter van de L.H.V.

Dr. J. Hage, plaatsvervanger

Dr. F. H. J. Kortenhorst, plaatsvervanger

Prof. Dr. Th. Vossenaar, plaatsvervanger

Aan de vergaderingen van het dagelijks bestuur namen deel:

Drs. P. Brandes, secretaris

G. Dekker, secretaris-penningmeester

J. Diepersloot, secretaris-generaal

W. J. de Jager, secretaris

J. J. van Mechelen, journalistiek adviseur

Mr. W. B. van der Mij, secretaris

Dr. H. Roelink, secretaris

Gegevens van het bureau

Het aantal ingekomen en uitgaande stukken bedroeg in 1969: 16.710. Het aantal leden der Maatschappij per 31 december 1969:

Leden binnen Nederland	13.448
Algemene leden	180
Bijzondere leden	
(Aruba)	31
(Curaçao)	63
(Suriname)	26

Totaal aantal leden 13.752

Studenten van de medische faculteiten in het studiejaar 1969-1970

universiteit	1e jaar		overige jaren		totaal
	m.	vr.	m.	vr.	
Amsterdam	153	53	1182	321	1709
Vrije Univ.	159	68	792	278	1297
Groningen	139	63	1166	261	1629
Leiden	162	51	1383	393	1989
Nijmegen	175	43	1165	206	1589
Utrecht	187	87	1462	403	2139
Rotterdam	114	46	352	87	599

Overleden:

Door overlijden ontvielen aan de maatschappij:

W. Adema, Rotterdam; J. W. Andriessen, Borculo; Dr. P. Belgraver, Gouda; C. Bellaar Spruijt, Amsterdam-Z; Dr. H. Berkelbach v.d. Sprenkel, Bilthoven; Dr. A. C. M. Beukers, Tilburg; Dr. Dr. W. H. Bierman, Haarlem; C. K. A. W. Blankestijn, Zeist; A. H. Blankstein, Amsterdam; Dr. J. J. Bloemen, Oosterhout; Th. A. Blom, Bilthoven; A. H. W. Boele, Doetinchem; C. R. N. de Boer, Bergen; J. J. Bonke, Amsterdam-W; H. A. G. Bots, sr., Voorhout; A. Boutkan, Heeswijk; J. Brandon, Leiden; Dr. J. P. E. Burbach, Amsterdam; Dr. A. H. ten C.A.T.E, Meppel; O. I. Croes, Rotterdam; H. W. G. Dekhuijzen, Nijmegen; A. van Det, Naarden; Dr. E. B. Donk, Amsterdam-Bvd.; Dr. F. A. van Dop, Utrecht; G. B. van Driel, Lekkum; Prof. Dr. J. W. Duyf, Amsterdam-Z; Prof. Dr. J. van Ebbenhorst Tengbergen, Venlo; W. H. van Eekelen, Heemstede; Chr. Eggink, St.-Anna ter Muiden, Gem. Sluis; Prof. Dr. A. A. J. van Egmond, Utrecht; Dr. M. V. Eichhorn, Amsterdam; A. J. van Es, 's-Gravenhage; G. A. Fluitman, Drachten; C. A. van Fraassen, Laag Keppel; J. Fraser, Hengelo; W. Free, Haren; W. H. Geursen, Velsen-Noord; Dr. C. A. Graafland, Haarlem; Dr. H. R. M. de Haan, Rhenen; F. de Haas, Hengelo; Dr. W. Harders, Rotterdam; Dr. B. J. Ch. den Hartog, Tilburg; Dr. H. K. Hattink, Zutphen; Dr. K. Hazenberg, Apeldoorn; Dr. A. F. van Heerde, Laren; Th. Heimans, Ede; G. J. J. Heintjes, Hilvarenbeek; C. B. Heijn, Nijmegen; Dr. M. R. Heynsius van den Berg, Amsterdam; H. A. Hiemstra, Amersfoort; E. van den Hof, Putten; Mevr. P. M. Hoffmann-van Dieten, Nijmegen; J. J. Homoet, Renkum; Dr. C. J. J. Hoogenboom, Tiel; Dr. W. Hordijk, Waalwijk; Mej. Dr. C. Hovens Greve, 's-Gravenhage; Ph. R. Hugenholtz, Lochem; Dr. W. C. J. B. Hulscher, 's-Gravenhage; B. J. A. Hummelinck, Epe; H. F. Hijmans van Anrooy, Haarlem; Dr. E. M. J. Jansen, Nijmegen; J. Th. Jansen, 's-Gravenhage; Chr. de Jong, Haarlem; Dr. J. J. de Jong, Leiden; D. R. de Kat, 's-Gravenhage; E. W. J. M. Klunhaar, Middelburg; E. C. T. de Kock van Leeuwen, 's-Gravenhage; H. J. Koene, Rotterdam; A. P. Kole, Hoedekenskerke; Mevr. E. Koster-Jongejan, Epse; Dr. E. W. Kranenburg, Amersfoort; C. Kruijt, 's-Gravenhage; Prof. Dr. A. Kummer, Amsterdam; Dr. J. H. F. Lahr, Leiden; H. A. Lampe, Wormerveer; W. A. E. van Leeuwen, Sleetwijk; G. K. Levij van Vinninghe, Amsterdam; S. P. Lie, 's-Gravenhage; J. J. van Luijn, Doorn; A. A. Mol, Hoogvliet; S. Muller, Voorschoten; W. W. Muijs van de Moer, Bilthoven; Dr. J. J. Nierstrasz, Holten; A. M. Ooms, Rotterdam; Mevr. S. C. M. van Ouwkerk-Amshoff, Almelo; J. E. J. Penn, Tilburg; A. J. H. Piers, Veendam; J. Pluis, Bergen; Dr. A. L. Poelman, Amsterdam; Dr. M. F. de Raadt, Rotterdam; Dr. C. W. H. van Raalten, Zaandam; C. G. Ramselaar, Axel; J. Rens, Bilthoven; F. Reus, Tiel; Dr. P. H. Ronge, Utrecht; K. Ruychaver, Amsterdam; Prof. Dr. G. M. San Giorgi, Nijmegen; Mevr. Dr. A. Scalogne-Briedé, Rotterdam; F. J. Scholte, Amster-

dam; J. G. L. M. Schram, Bergen op Zoom; H. C. Schrok, Amsterdam-Bvd.; J. Siebenga, Opeinde; S. M. Sjamsoedin, Utrecht; Prof. Dr. J. G. Sleeswijk, 's-Gravenhage; J. H. Smidt van Gelder, Arnhem; H. T. Sterringa, Groningen; P. M. Stiggelbout, Amsterdam; L. Stoltz, Oss; C. A. Stomps, Rotterdam; H. P. van der Tak, Driebergen-Rijsenburg; Dr. J. Tresling, Amsterdam; J. G. Veenenbos, Oostboorne; J. N. Veenis, St. Maarten; W. H. Verduyn den Boer, Zevenhuizen; Dr. J. J. de Vries, Utrecht; Mej. E. M. M. de Vries, Amsterdam; Mevr. E. L. Vriezen-de Jager, Groningen; B. J. W. Vroom, 's-Hertogenbosch; Dr. W. F. J. van Waveren, Den Helder; G. Westbroek, Scheveningen; H. J. M. Wiegiersma Jzn., Deurne; A. van der Wiel, Beusichem; J. J. Willard, Westervoort; H. J. A. M. Willemsen, Rotterdam; Dr. W. A. G. Wolffensperger, Amsterdam; Dr. J. Wulff, Amsterdam; C. J. van de Zande, Ulvenhout; A. Zandijk, Kesteren.

Utrecht, 16 juni 1970

G. Dekker, secretaris-penningmeester

Punt VII A

Jaarverslag 1969 Raad van Beroep

De samenstelling van de Raad was als volgt:

Dr. J. C. Schultsz, voorzitter,

Dr. H. Navis, secretaris,

F. H. Veldhuijzen van Zanten, onder-voorzitter,

M. Hartman, tweede secretaris,

Dr. Jos. L. H. Specken, Archivaris-penningmeester.

Gedurende het gehele jaar werd de Raad bij zijn werkzaamheden bijgestaan door Mr. J. C. Coebergh, adjunct-secretaris.

Als plaatsvervangende leden waren door het Dagelijks Bestuur voor het jaar 1969 aangewezen:

Th. G. J. J. van Berkestijn te Laren (N.H.),

K. Ittmann, te Amsterdam,

Dr. P. van Braam van Vloten te 's-Gravenhage.

Aan de beurt van aftreden was de tweede secretaris M. Hartman, die zich niet herkiesbaar stelde.

In de Algemene Vergadering van september 1969 werd als opvolger gekozen: Dr. D. J. Hartman te Velp (Gld.).

De Raad kwam in 1969 in totaal zesmaal bijeen, driemaal aan de Keizersgracht 327 te Amsterdam, tweemaal in het nieuwe gebouw van de Maatschappij aan de Lomanlaan 103 te Utrecht en eenmaal werd een zitting gehouden in Goes. Vijfmaal werd een ochtend en middag vergaderd en eenmaal alleen een avond.

In 1969 werden zes nieuwe zaken aangebracht. Op 1 januari 1969 waren zeven zaken nog in behandeling. In totaal waren er acht zaken, die geheel konden worden afgehaald. Er bleven op 31 december 1969 nog vijf zaken op afdoening wachten.

De acht afgehandelde zaken betroffen:

1. Klacht en geschil van een specialist tegen een collega-specialist inhoudende:

de klacht dat beklaagde had geweigerd klager mede te delen welke arts klager in het deel van zijn praktijk, dat hij ging verlaten, zou opvolgen, waardoor de continuïteit in de praktijkuitoefening in gevaar was gebracht en dat mede daardoor klager was gedwarsboemd in zijn streven met de opvolger te komen tot een financiële regeling over de overneming van die praktijk, *het geschil* over de vraag of een collega hoofd van een afdeling neurologie-psychiatrie in een ziekenhuis, doch niet gekwalificeerd voor de beoefening van electro-encephalografie, die EEG-praktijk als afzonderlijke praktijk kan overdragen aan een encephalografist.

Wat de klacht betrof, legde de Afdelingsraad, wegens incollegiaal handelen aan beklaagde de maatregel op van een berisping. In hoger beroep besliste de Raad dat, hoewel hier niet geheel correct gehandeld was, er geen aanleiding bestond tot het opleggen van een tuchtmaatregel.

Wat het geschil betrof, verklaarde de Raad zich onbevoegd omdat er in dit geval geen zodanige verhouding tussen partijen bestond, waarin rechte van rechten en verplichtingen van partijen tegenover elkaar sprake was. In gevallen van deze aard, waar het slechts gaat om de oplossing van meningsverschillen, hebben de rechtsprekende organen van de Maatschappij geen taak en zijn dus niet tot bindende uitspraken bevoegd.

2. Klacht van een patiënt tegen een chirurg, die naar klagers mening onzorgvuldig had gehandeld, hetgeen tot gevolg had, dat klager nog altijd invalide is. De Afdelingsraad had de maatregel van waarschuwing opgelegd waartegen beklaagde in beroep kwam.

De Raad vernietigde de uitspraak en besliste, dat de maatregel van waarschuwing niet in overeenstemming was met de ernst van de feiten en legde een berisping op.

3. Klacht van een patiënte tegen een gynaecoloog, die haar opzettelijk, subsidair door onachtzaamheid zwaar lichamelijk letsel zou hebben toegebracht, waardoor zij invalide was geworden. Zij eiste, dat beklaagde haar een som van f 300.000,— als schadevergoeding zou betalen.

De Afdelingsraad achtte de klacht ongegrond. De Raad, gehoord verschillende deskundigen, bevestigde de uitspraak.

4. Geschil tussen een huisarts en zijn waarneemster op grond van het feit, dat de waarneemster tijdens de waarneming had samengewoond in het huis van die huisarts met een persoon, waarmede zij niet gehuwd was en zij de klager daarover niet van te voren had ingelicht. Hij weigerde haar de overeengekomen waarnemingssom te voldoen. De Afdelingsraad besliste bij bindend advies, dat de huisarts, terzake van de tussen partijen bestaande overeenkomst, verplicht was het overeengekomen

bedrag plus onkosten te voldoen. In hoger beroep bevestigde de Raad deze beslissing.

5. Klacht van een specialist tegen een collega-specialist, die zijn praktijk had verlaten, zonder de zorg voor zijn patiënten, waaronder een zorgwekkende, aan een collega over te dragen.

De Raad bevestigde in hoger beroep de uitspraak van de Afdelingsraad, die de maatregel van berisping had opgelegd.

6. Voorstel van een Afdelingsraad een lid te schrappen wegens weigering contributie te betalen. De Raad besloot aan dit voorstel gevolg te geven.

7. Klacht van een gynaecoloog tegen een geneesheer-directeur van een ziekenhuis en een collega-gynaecoloog.

Klager was verbonden aan een polikliniek, die algemeen werd beschouwd als een voorloper van de polikliniek, die gevestigd zou worden in een nieuw te bouwen ziekenhuis. Zijn toelating tot deze polikliniek was mede door de geneesheer-directeur goedgekeurd. De aan deze polikliniek verbonden specialisten waren er merendeels van overtuigd, dat wanneer het ziekenhuis zou gaan functioneren, zij, voorzover zij dit ambieerden, aangesteld zouden worden aan dit ziekenhuis. Tegen de verwachting in werd klager niet benoemd, doch een andere specialist.

De geneesheer-directeur zou volgens klager om de benoeming tegen te houden, van onroerbare middelen gebruik hebben gemaakt. Klager verwijt de aangestelde specialist, dat deze zonder enig voorafgaand overleg met klager, de positie aanvaardde. De Afdelingsraad wees beide klachten af.

In hoger beroep besliste de Raad, dat de geneesheer-directeur zich inderdaad van onfaire middelen had bediend en daardoor had gehandeld in strijd met de waardigheid van de geneeskundige stand en met de regelen van goede collegialiteit en legde de maatregel van berisping op. Ten aanzien van de nieuw benoemde collega bevestigde de Raad de uitspraak van de Afdelingsraad.

8. Een Afdelingsraad legde na een ambtshalve ingesteld onderzoek (ex artikel 608 van het H.R.) aan een arts-specialist, wegens ernstige financiële malversaties, de maatregel op van boete. Terwijl het onderzoek reeds was aangevangen, diende de associé van de beklaagde arts, die zich bij de zaak betrokken voelde, een klacht in tegen zijn collega, dezelfde feiten behelzende als waarover het onderzoek reeds gaande was, benevens nog een aantal andere feiten. In het onderzoek in de tweede zaak kon de Afdelingsraad slechts oordelen over de nog niet behandelde klachten, maar legde deswege geen tuchtmaatregel op. De associé, die tegen beide uitspraken in beroep kwam, was ten aanzien van de eerste uitspraak niet ontvankelijk, daar het onderzoek ambtshalve had plaats gevonden en hij dus geen partij was.

De Raad vernietigde de tweede uitspraak van de Afdelingsraad en legde wegens inconlegiaal gedrag in hoger beroep een berisping op.

Door de Raad van Beroep werd driemaal een Afdelingsraad aangewezen ter behandeling van een zaak in eerste aanleg.

De uitspraken van de Afdelingsraden werden gecontroleerd.

de secretaris

w.g. Dr. H. Mavis

Punt VII B

Jaarverslag 1969 van het bestuur van Medisch Contact

In 1969 is het Medisch Contact als weekblad voor de wind gegaan. Het aantal pagina's groeide van 1404 in 1968 tot 1440 in het verslagjaar, terwijl het aantal artikelen op naam van de auteur groeide van 127 (1968) tot 179. Deze groei is mogelijk een indice van de waardering voor het blad als publicatieplatform die ook tot uiting kwam in de resultaten van de enquête die gehouden werd onder 200 artsen en die voornamelijk de leesdichtheid als onderwerp had.

Aan het einde van het verslagjaar nam collega Taminiau afscheid als voorzitter van het bestuur, waarvan hij tien jaar deel uitmaakte. Medisch Contact heeft in het ene jaar dat Taminiau de leiding had kunnen profiteren van de gemoedelijke en menselijke wijze waarop hij als voorzitter fungeerde. Daarnaast gaf collega Taminiau blijk de moeilijkheden, die Medisch Contact niet bespaard bleven in 1969, met straffe hand te kunnen besturen.

De tendens, die in het vorige jaarverslag reedsesignaleerd werd, namelijk de toenemende belangstelling van de dagblad- en opiniepers voor datgene dat, blijkens publicaties in M.C., in de medische wereld leeft, heeft de taak van de redactie verzwaaard.

Het is de mening van bestuur en redactie dat de wetenschap, dat ook niet medici Medisch Contact vaak lezen, de inhoud van het blad niet mag beïnvloeden op een wijze die de functies in gevaar zouden brengen. Deze functies kunnen als volgt omschreven worden: 1. opinievorming; 2. het bevorderen van contact; 3. verslaggeving en voorlichting (in het bijzonder dus die dingen, die M.C. als officieel orgaan van de Maatschappij regaderen).

De opinievorming brengt met zich mee dat soms ook over controversiële onderwerpen gepubliceerd wordt. Dit kan leiden tot repercussies buiten de medische wereld. De daarbij horende discussies zijn niet steeds aangenaam voor de medische wereld of voor delen daarvan. Bestuur en redactie zijn zich hiervan bewust. Voor de redactie betekent dit een strenge controle op de feitelijke juistheid van de te publiceren materie. Het is deze controle, die mogelijk niet in alle gevallen geheel correct is geweest, die tijdrovend is, terwijl meer dan voorheen verschillende belangen tegen elkaar afgewogen dienen te worden.

Deze taakverzwaring maakte het voor de hoofdredacteur, collega van Woelderen, in 1969 niet langer mogelijk om zijn werk naast de vele andere

werkzaamheden die hij op de schouders had naar behoren te vervullen, zodat hij medio 1969 aftrad. Voor hetgeen hij voor M.C. gedaan heeft in de afgelopen jaren zijn wij hem dankbaar.

Het bestuur prijst zich gelukkig dat voor het einde van het jaar een opvolger gevonden werd in de persoon van collega F. A. Bol. In de afspraken met de nieuwe hoofdredacteur ligt voldoende garantie dat deze zijn zware taak naar behoren zal kunnen vervullen. Een woord van hulde is op zijn plaats voor het redactiesecretariaat, met name voor de heren Van Mechelen en Jansens voor de wijze waarop zij M.C. redactioneel hebben geleid in de maanden vóór collega Bol zijn nieuwe functie kon aanvaarden.

Punt VII C

Jaarverslag 1969 van het bureau voor waarneming en vestiging

De Commissie van het Bureau voor Waarneming en Vestiging behield de samenstelling, zoals zij die in de voorgaande jaren altijd gehad heeft, t.w. M. A. Hartman, Diemen, lid, J. A. de Jong, Amsterdam, lid en G. Dekker, Utrecht, lid en leider van het bureau.

Het bureau vestiging. Het aantal aangeboden praktijken liep iets terug. Naar verhouding kon door middel van het bureau een geringer aantal praktijken overgedragen worden dan vorig jaar. Daarnaast bleef het aantal overgedragen praktijken buiten het bureau om in absolute zin constant, maar het steeg relatief iets, aangezien er in totaal minder praktijken werden aangeboden. Ook het aantal praktijken wat niet kan worden overgedragen noch door het bureau noch buiten het bureau om steeg hetgeen tegen de achtergrond van het bestaande artsentekort niet verwonderlijk is.

Het aantal aanvragen van artsen, die zich willen associëren neemt iets toe, terwijl ook het aantal artsen die om een associé vragen vermeerderd is. Daarnaast komen in toenemende mate verzoeken binnen van artsen, die ten doel hebben een vrije vestiging binnen hun rayon op zo gunstig mogelijke voorwaarden van medewerking der plaatselijke artsen mogelijk te maken. Het onderstaande overzicht geeft een indruk van de activiteiten van het bureau vestiging over 1969.

Aantal aangeboden praktijken	47
Aantal overgedragen praktijken via het bureau	4
Aantal overgedragen praktijken buiten het bureau om ..	18
Niet kunnen overdragen	13
Aantal annuleringen	4
Geen bericht van overname	8
Aantal mogelijkheden tot associatie	4
Aantal associaties buiten het bureau om	2
Niet kunnen associëren	1
Geen bericht van associatie	1

Het bureau waarneming. Het bureau waarneming

ontplooid weer een grote activiteit. Het aantal aanvragen bleef ongeveer op dezelfde hoogte. Naar verhouding werden door het bureau relatief iets meer waarnemingen verzorgd dan vorig jaar, terwijl het aantal waarnemingen, waarin door de aanvragers zelf voorzien werd, afnam.

Het toch al geringe aantal gevallen, waarin het bureau in 1968 niet kon helpen nam nog in aantal af. Als zodanig kan dus in zijn algemeenheid gesteld worden, dat het bureau voor waarneming nog steeds in een duidelijke behoefte voorziet. Dit is mede mogelijk door de activiteit van degenen, die met de praktische uitvoering van de waarnemingsaanvragen belast zijn. Het bureau is hen hiervoor dan ook grote dank verschuldigd.

Hieronder volgt het overzicht van de activiteiten van het bureau waarneming voor 1969.

	aantal aanvragen	annule- ringen	door het bureau verzorgd	niet kunnen helpen	zelf voorzien
januari	63	5	41	—	17
februari	51	5	25	—	21
maart	26	5	19	—	2
april	44	2	33	—	9
mei	52	1	39	—	12
juni	83	5	37	—	41
juli	92	4	41	—	47
augustus	37	2	23	—	12
september	48	4	34	2	8
oktober	49	2	37	2	8
november	27	2	23	1	1
december	34	—	29	1	4
totaal	606	37	381	6	182

De richtlijnen voor de vergoedingen voor de waarneming werden, na overleg met de Landelijke Huisartsen Vereniging en de Landelijke Specialisten Vereniging, door de commissie voor waarneming en vestiging als volgt geadviseerd en door het hoofdbestuur goedgekeurd als geldende voor het jaar 1970:

voor huisartsen:

1. Vergoeding van waarneming van een kleine praktijk f 90,— per dag + reis- en verblijfkosten (was f 80,— per dag);
2. Vergoeding voor waarneming van een middelgrote praktijk f 100,— per dag + reis- en verblijfkosten (was f 90,— per dag);
3. Vergoeding voor waarneming van een grote praktijk f 115,— per dag + reis- en verblijfkosten (was f 100,— per dag).

voor specialisten:

1. Vergoeding voor waarneming van een kleine of gemiddelde praktijk f 100,— per dag + reis- en verblijfkosten (was f 90,— per dag);
2. Vergoeding voor waarneming van een praktijk van gemiddelde grootte f 125,— per dag + reis- en verblijfkosten (was f 115,— per dag);

3. Vergoeding voor een grote praktijk f 150,— per dag + reis- en verblijfkosten (was f 135,— per dag).

De hierboven vermelde bedragen zijn bedoeld als richtlijnen. Indien men een waarneming aangaat of indien men met een waarnemer een afspraak maakt, zal men soms ook rekening willen houden met bijzondere omstandigheden.

Utrecht, april 1970

Dr. H. Roelink,
directeur bureau voor
waarneming en vestiging

Punt VII D

Jaarverslag 1969 van de commissie voor de geldmiddelen

Ter voldoening aan de strekking van art. 457 HR, voorzover deze niet betreft de daarin genoemde data, heeft de commissie voor de Geldmiddelen de eer het hoofdbestuur het in dat artikel genoemd verslag aan te bieden.

1. Terzake van de jaarstukken over 1969 en de begroting voor 1971 der Maatschappij wil de commissie het volgende opmerken:

a. de raming der inkomsten uit contributie voor 1971 is, bij een hogere grondslag, slechts weinig hoger dan die voor 1970. De verklaring is, dat de raming voor 1970 te hoog was. De raming voor 1971 lijkt reëel.

b. het is de vraag, of de kosten van de staf van het voormalig Sociaal Economisch Bureau uitsluitend voor rekening der Maatschappij moeten komen. Immers deze staf adviseert niet alleen de Maatschappij, doch tevens bijvoorbeeld de vertegenwoordiging in de Ziekenfondsraad.

c. de commissie gaat gaarne akkoord met de spreiding van de kosten van aanschaf van meubilair etc. over de komende vijf jaren.

d. de verviervoudiging van de kosten voor de L.A.C.C. in 1969 ten opzichte van 1968 is de commissie opgevallen als een verheugend feit. De L.A.C.C. gebruikt daarmee 1.855% van het voor haar begrote bedrag.

e. de commissie gaat gaarne akkoord met de verduidelijking, die een post „saldo opbrengst onroerend goed” in de verantwoording betekent.

f. het totaal der begroting komt de commissie juist voor, mede gezien een aantal onzekere factoren als de ontwikkeling van de exploitatie van het nieuwe gebouw, de gestage doorwerking van verbetering van pensioenen en andere arbeidsvoorwaarden en de algemene stijging van kosten in den lande.

g. de commissie ondersteunt dan ook het voorstel de grondslag der contributie te verhogen van 74 op 80 gulden.

2. Krachtens artikel 461 HR gehoord over de

hoogte van het bedrag, toe te voegen aan het spaarfonds voor het volgende jaar, gaat de commissie gaarne akkoord met het in de begroting voorgestelde bedrag ad f 30.000. Zij tekent daarbij aan, dat de archaische naam van het fonds niet de aandacht mag afleiden van het eminente belang van dit fonds, met name als waarborg voor pensioenaanspraken.

3. Ter voldoening aan art. 755. 2 HR kan de commissie mededelen, dat de jaarstukken en het accountantsrapport van het Ondersteuningsfonds haar instemming verwierven. Zo niet de jure, door wijziging der statuten, blijkt toch de facto, conform het verslag der commissie over het boekjaar 1968, het kapitaal van het fonds als buffer te fungeren. Men proeve daartoe de balans. De begroting voor 1971 bereikte de commissie niet tijdig voor dit verslag, doch mondelinge mededeling overtuigde de commissie van een juist beleid van het bestuur t.a.v. de contributiegrondslag.

4. Meer in het algemeen ter voldoening aan art. 469 HR moge de commissie nog mededelen, dat zij zich met de jaarstukken van het Fonds voor Oorlogsslachtoffers kan verenigen. Dit is de laatste aparte verantwoording. De begroting voor 1971 vindt men in de begroting van de Maatschappij, overeenkomstig het besluit het fonds niet meer apart te beheren.

5. In strijd met de strekking van 469 HR, dat de commissie tot een financieel instrument der Algemene Vergadering maakt, bereikten jaarstukken en begroting van Medisch Contact de commissie niet tijdig voor dit verslag. Uit het accountantsverslag inzake de jaarstukken der Maatschappij kon de commissie zijdelings kennis nemen van de resultatenrekening over 1969, die bevredigend lijkt. Een oordeel over de begroting van Medisch Contact, en daarmee over de post Medisch Contact in de begroting der Maatschappij kan de commissie uiteraard niet geven.

6. Terzijde vermeldt de commissie nog, dat de overal in het huidhoudelijk reglement gestelde termijn van 1 april voor aanbidding der financiële stukken voor wijziging vatbaar lijkt. 1 april is voor de penningmeesters te kort dag, met het gevolg, dat er onzekerheid bestaat over wanneer dan wel aanbidding dient te geschieden, wat tot haastwerk leidt. Zie de punten 3, 4 en 5 van dit verslag.

Rest de commissie nog haar dank te betuigen aan de secretaris-penningmeester der Maatschappij, die, met de secretaris-generaal, de commissie duidelijke stukken en goede toelichting verschaft. Met hen waren de boekhouder en de accountant der maatschappij ter vergadering ten eerste behulpzaam bij de studiën der Commissie.

Menaldum, 25 juni 1970

Namens de Commissie voor de
geldmiddelen,
T. Y. Kingma Boltjes,
secretaris

Jaarverslag 1969 van het bestuur van de Stichting het Ondersteuningsfonds

In 1969 werden gedurende het gehele jaar, of een gedeelte daarvan, 104 „personen” ondersteund. Onder „personen” worden verstaan een weduwe, een arts met zijn gezin, een weduwe met haar kinderen of de gezamenlijke wezen uit een gezin. In enkele gevallen werden renteloze leningen verstrekt om in de ergste nood te kunnen voorzien. In 1969 overleden 3 ondersteunden.

Het meer persoonlijk contact met onze cliënten nam toe, naar wij mogen aannemen, tot groter wederzijds begrip. De bijdragen hiertoe van onze correspondenten willen wij hier gaarne releveren.

Met onze correspondenten werd in 1969 wederom een bijeenkomst gehouden, hetgeen duidelijk in een behoefte voorziet, mede door de mogelijkheid van voorlichting en uitwisseling van gegevens. Het „perifere” contact met onze ondersteunden werd hierdoor duidelijk verbeterd, waarvoor we zeer erkentelijk zijn.

De limiet voor steunverlening werd ook dit jaar weer aangepast aan de toenemende geldontwaarding. Voor het waardevol advies hieromtrent van het economisch bureau van de Maatschappij zijn we zeer erkentelijk. In de voorjaarsvergadering van het bestuur worden de volgende normen vastgesteld: voor alleenstaanden aanvullend tot f 7.700,—; voor echtparen aanvullend tot f 11.550,—; voor kinderen tot en met 21 jaar en studerende kinderen van 22 tot en met 27 jaar een uitkering van f 2.400,—.

De Algemene Vergadering aanvaardde het voorstel van ons bestuur om de bijdrage door de leden van onze Maatschappij te verhogen, terwijl ook een extra heffing, ter dekking van de ontstane tekorten, werd goedgekeurd. Voor een en ander moge verwezen worden naar het verslag van de Algemene Vergadering van de Maatschappij.

De leden droegen in 1969 bij f 283.121,80. Aan andere bijdragen, waarvan in Medisch Contact mededeling werd gedaan, werd ontvangen f 4.225,99.

Ten aanzien van de Bijstandswet blijft de situatie nog altijd wat vaag en onduidelijk, al komt hier en daar wel wat meer begrip.

Veel dank is het bestuur van onze Stichting verschuldigd aan de heer Engel en aan de hulp die de secretaris van zijn secretaresse heeft gekregen.

Assen, 15 juni 1970

Namens het bestuur van de Stichting
Ondersteuningsfonds,
A. D. J. Berkhout, voorzitter
P. J. M. Baudoin, secretaris

Jaarverslag 1969 van de commissie voor de steunregeling aan oorlogsslachtoffers

Het aantal weduwen en wezen waarover de zorg van het Fonds Oorlogsslachtoffers zich uitstrekt vertoont de laatste jaren slechts een zeer geleidelijke daling:

1967: 16 weduwen en 9 kinderen
1968: 15 weduwen en 5 kinderen + 1 echtpaar
1969: 16 weduwen en 5 kinderen (waarvan 4 studerend)
1970: 14 weduwen en 4 kinderen (studerend).

Er zijn dus geen kinderen meer die nog middelbaar onderwijs genieten. De 4 studerende kinderen zijn als volgt verdeeld: 1 studeert tuinarchitectuur, 1 studeert medicijnen, 1 studeert electrotechniek en 1 studeert economie.

Het totaalbedrag der uitkeringen over 1969 was f 81.509,— tegen f 80.115,— in 1968 en f 81.553,— in 1967. Vrijwel gelijkblijvende uitgaven dus, niettegenstaande de geleidelijke vermindering van het aantal voor steun in aanmerking komende weduwen en wezen. Dit wordt verklaard door de geleidelijke verhoging van de uitkeringen. Volgens machtiging van de Algemene Vergadering zijn de aanvullende uitkeringen per 1 januari 1970 opnieuw aangepast aan de waardevermindering van het geld. De uitkeringen bedroegen:

	1969	1970
voor weduwe, aanvullend tot	f 9.500	f 10.200
inwonende studerende kinderen		
tot	f 3.500	f 3.800
niet inwonende studerende		
kinderen tot	f 5.000	f 5.400
studerende kinderen, volle wezen		
tot	f 6.000	f 6.500

In 1969 werd, evenals in vorige jaren aan de weduwen een vakantietoelage uitgekeerd van f 600,— en een kerstuitkering van f 200,—.

Het werk van de commissie is, vooral door het afnemen van het aantal kinderen, de laatste jaren steeds beperkter geworden. Enkele mondelinge en een aantal schriftelijke contacten maakten het voor de commissie mogelijk aan de opdracht, met raad en daad behulpzaam te zijn, gevolg te geven.

juni 1970

Namens de commissie
G. Dekker, arts
secretaris-penningmeester

PUNT VIII B

Balans per 31 december 1969 van de Stichting Ondersteuningsfonds voor behoeftige geneeskundigen en voor behoeftige weduwen en wezen van geneeskundigen

Activa	31-12-69	31-12-68	Passiva	31-12-69	31-12-68
	f	f		f	f
Inschrijving 3% Grootboek .	25.543,—	29.236,—	Kapitaal	431.535,—	460.103,—
Effecten	423.461,—	457.127,—	Saldo vorige boekjaren . .	-/-112.209,—	-/- 89.034,—
Leningen u/g	9.000,—	—,—	Kon. Ned. Mij. t.b.d.		
Postcheque- en Girodienst .	22.559,—	1.104,—	Geneeskunst	177.631,—	132.571,—
Ned. Middenstandsbank . . .	-/- 513,—	432,—	Uitkeringen	9.462,—	4.232,—
Te vorderen bijdragen	12.079,—	3.984,—	Diverse kosten	400,—	711,—
Te vorderen posten	14.690,—	16.700,—			
	506.819,—	508.583,—		506.819,—	508.583,—

Staat van baten en lasten over het jaar 1969 en begroting voor het jaar 1971 van de Stichting Ondersteuningsfonds voor behoeftige geneeskundigen en voor behoeftige weduwen en wezen van geneeskundigen

Omschrijving	Resultatenreg.		Begroting 1969	Begroting 1970	Begroting 1971
	1968	1969			
	f	f	f	f	f
Baten					
Bijdragen (reeds ontvangen)	180.348,—	271.958,—			
Bijdragen (nog te ontvangen)	3.439,—	11.164,—	310.000,—	394.000,—	500.000,—
Vrijwillige bijdragen	6.236,—	4.226,—	2.000,—	2.000,—	3.000,—
Intrest beleggingen	30.344,—	32.051,—	24.000,—	24.000,—	32.000,—
Nadelig saldo	129.207,—	70.541,—	—,—	—,—	
	349.574,—	389.940,—	336.000,—	420.000,—	535.000,—
Lasten					
Uitkeringen	346.050,—	386.637,—	333.000,—	415.000,—	500.000,—
Reis- en verblijfskosten en administratiekosten w.o. accountant . .	3.524,—	3.303,—	3.000,—	5.000,—	3.000,—
Gedeeltelijke dekking van het tekort ad f 64.000,—					32.000,—
	349.574,—	389.940,—	336.000,—	420.000,—	535.000,—

Op grond van onze werkzaamheden verklaren wij, dat wij de jaarstukken 1969 akkoord hebben bevonden.

Amsterdam, juni 1970.

Ned. Accountants-Maatschap
(w.g.) W. I. Bosschaart
Lid van het Ned. Instituut Register Accountants.

Toelichting bij de balans en de staat van baten en lasten over 1969 van de Stichting Ondersteuningsfonds voor behoeftige geneeskundigen en voor behoeftige weduwen en wezen van geneeskundigen.

Balans

Activa.

Inschrijving 3% Grootboek f 25.543,—. Dit bedrag is door koersverlies f 3.693,— lager.

Effecten f 423.461,—. Vermeerderd door opbrengst stockdividenden f 4.190,—. Verminderd met f 6.981,— door uitloting en met f 30.874,— wegens koersverlies.

Leningen u/g f 9.000,—. Het betreft hier 2 renteloze leningen.

Te vorderen posten f 14.690,—. Dit betreft: Intrest effecten f 14.075,— en intrest 3% Grootboek f 615,—.

Passiva.

Kapitaal f 431.535,—. Het kapitaal is verminderd door het koersverlies der beleggingen en verhoogd met de in 1969 opgelegde boeten.

Saldo vorige boekjaren. Nadelig saldo van f 112.209,—.

Op 31 december 1968 bedroeg het nadelig saldo ongeveer f 89.000,—. Door een extra-bijdrage met een grondslag van f 2,—, geïnd in 1969, kon het worden teruggebracht tot ongeveer f 42.000,—. Het tekort over 1969 is f 70.541,—, zodat het totale tekort eind 1969 f 112.209,— bedraagt.

Door een extra-heffing met een grondslag van f 2,— te innen in 1970, zal het tekort eind 1970 nog ongeveer f 64.000,— zijn.

Uitkeringen. Een bedrag van in totaal f 9.462,— moest per 31 december 1969 nog over het afgelopen jaar aan 5 ondersteunden worden uitgekeerd.

Baten en lasten over 1969

Baten. De grondslag voor de bijdrage der leden bedroeg in 1969 f 12,—; de opbrengst bleef f 26.878,— beneden de begroting 1969. Vrijwillige bijdragen f 4.226,—. De vrijwillige bijdragen waren hoger dan begroot. In Medisch Contact wordt regelmatig een verantwoording opgenomen.

Uitkeringen. De uitkeringen waren ruim f 50.000,— hoger dan begroot doordat een aantal uitkeringen werd verhoogd en bovendien de begroting te laag was berekend.

Begroting 1971. Het opstellen van de begroting voor het jaar 1971 heeft het bestuur van de Stichting het Ondersteuningsfonds veel tijd en zorgen gekost, nog meer dan in vorige jaren het geval was. Het bestuur heeft zich n.l. ernstig beraden over de vraag hoe hoog voor een weduwe van een arts de grens van haar inkomen mag zijn om voor ondersteuning in aanmerking te kunnen komen. In de vorige jaren werd deze inkomensgrens (f 7.000,— in 1968, f 7.700,— in 1969 en voor 1970 vastgesteld op f 8.100,—) elk jaar procentueel verhoogd. Gelet op de maatschappelijke ontwikkeling en de welvaartsstijging in Nederland, heeft het bestuur van de Stichting gemeend voor het jaar 1971 de inkomensgrens op zichzelf in ogenschouw te moeten nemen en niet te volstaan met een procentuele verhoging.

Mede gelet op het minimumloon voor een ongeschoolde arbeider, dat in 1971 waarschijnlijk ongeveer f 8.300,— zal zijn, is het bestuur van de Stichting van oordeel dat het inkomen van een weduwe van een arts ten minste f 9.000,— moet zijn en dat, indien het inkomen niet hoger dan f 9.000,— is, het Ondersteuningsfonds, dat ten doel heeft financiële steun te verlenen aan onder meer behoeftige weduwen, een aanvullende steun kan geven.

Naast deze aanvullende steun zal, evenals in de vorige jaren, ook in 1971 aan degenen die daarvoor in aanmerking komen, een Kerstgave (f 300,— in 1969) en een huurtoeslag worden gegeven. Van de huishuur komt een deel (f 550,— in 1969) ten laste van de ondersteunde, het overige wordt door de Stichting vergoed. De huurtoeslag is zeer verschil-

lend al naar gelang van de hoogte van de huishuur; in 1969 heeft de Stichting in totaal f 60.000,— vergoed, omgeslagen over alle gevallen was dit f 870,— per geval.

In 1971 zal het inkomen van de weduwe derhalve f 9.000,— plus f 300,— (Kerstgave) = f 9.300,— zijn, hetgeen het bestuur van de Stichting alleszins redelijk en geenszins te hoog acht. Daarboven wordt gemiddeld per geval nog ongeveer f 870,— als huurtoeslag gegeven.

Het totaal van alle uitkeringen — met inbegrip van de ondersteuning van kinderen, giften voor één maal en andere financiële tegemoetkoming (bijvoorbeeld zakgeld in bepaalde gevallen) — zal dan in 1971 naar schatting f 500.000,— zijn (f 386.000,— in 1969), welk bedrag in de begroting 1971 onder de uitgaven is opgenomen. Het bestuur van de Stichting wil er wel op wijzen dat dit een schatting is, de ervaring heeft telkens weer geleerd dat het onmogelijk is een juiste begroting van het Ondersteuningsfonds voor het komende jaar op te stellen.

Uit de begroting blijkt dat de inkomsten uit beleggingen wegvalt tegen de uitgaven ter gedeeltelijke dekking van het nadelig saldo. Dit nadelig saldo was op 31 december 1969 ongeveer f 112.000,—; het zal in 1970 door de heffing van een extra bijdrage met als grondslag f 2,—, verminderen met ongeveer f 48.000,—. Er is dan nog een tekort van f 64.000,—, dat in twee jaar door middel van de inkomsten uit beleggingen kan worden weggewerkt.

Aangezien het bestuur van de Stichting hoopt en verwacht dat de exploitatierekening 1970 geen tekort zal opleveren, kunnen in 1971, naar het zich laat aanzien, de inkomsten uit de bijdragen van de leden der Maatschappij geheel aan de uitkeringen worden besteed.

Volgens schatting zal in 1971 het totaal der uitkeringen f 500.000,— bedragen, het totaal van de bijdragen der leden zal daarom eveneens f 500.000,— moeten zijn. In 1969 was, bij een grondslag van f 12,—, dit bedrag f 280.000,—, voor het jaar 1970 is het, bij een grondslag van f 16,— begroot op f 394.000,—.

Om in 1971 het totaal van de bijdragen der leden f 500.000,— te doen zijn, zal de grondslag weer moeten verhoogd worden, welke verhoging berekend is op f 4,—.

Voorstel van het bestuur van de Stichting aan de Algemene Vergadering. Het bestuur van de Stichting het Ondersteuningsfonds: er van uitgaande dat een weduwe van een arts met een inkomen lager dan f 9.000,— voor aanvullende steun in aanmerking komt en dat naast deze aanvullende steun in de gevallen die daarvoor in aanmerking komen, een Kerstgave en een huurcompensatie moet worden verstrekt, stelt de Algemene Vergadering voor de grondslag voor de bijdrage van de leden der Maatschappij voor het jaar 1971 te verhogen van f 16,— tot f 20,—.

Utrecht, 26 juni 1970

W. J. de Jager
penningmeester

Balans per 31 december 1969 van het Fonds tot steun aan Oorlogsslachtoffers

Activa	31-12-69	31-12-68	Passiva	31-12-69	31-12-68
	f	f		f	f
Beleggingen	189.642,—	192.275,—	Kapitaal	544.160,—	519.565,—
Leningen u/g	5.400,—	6.600,—	Te betalen uitkeringen	5.349,—	1.289,—
Geldmiddelen	2.033,—	822,—	Te betalen kosten	550,—	672,—
Kon. Ned. Mij. t.b.d. Geneeskunst .	346.785,—	317.194,—			
Te vorderen bijdragen	3.625,—	1.977,—			
Te vorderen en vooruitbetaalde posten	2.574,—	2.658,—			
	550.059,—	521.526,—		550.059,—	521.526,—

Staat van baten en lasten over het jaar 1969 van het Fonds tot steun aan Oorlogsslachtoffers

Omschrijving	Resultaten- rekening 1968	Resultaten- rekening 1969	Begroting 1969
	f	f	f
Baten			
Bijdragen (reeds ontvangen)	90.703,—	91.591,—	
Bijdragen (nog te ontvangen)	1.721,—	3.170,—	92.000,—
Interest bank	23,—	—,—	6.000,—
Interest beleggingen	25.827,—	16.715,—	12.000,—
Diverse baten	—,—	—,—	P.M.
	118.224,—	111.476,—	110.000,—
Lasten			
Uitkeringen aan slachtoffers van oorlog in Europa	40.317,—	36.490,—	45.000,—
Uitkeringen aan slachtoffers van oorlog in Indonesia	39.798,—	45.019,—	45.000,—
Diverse kosten	541,—	690,—	1.000,—
Batig saldo	37.618,—	29.277,—	19.000,—
	118.274,—	111.476,—	110.000,—

Op grond van onze werkzaamheden verklaren wij de jaarstukken 1969 akkoord te hebben bevonden.

Amsterdam, 10 juni 1970.

Ned. Accountants-Maatschap

(w.g.) W. I. Bosschaart

Lid van het Ned. Instituut Register Accountants.

Toelichting op de balans en op de staat van baten en lasten van het fonds voor Oorlogsslachtoffers

Zoals bekend is werd volgens een besluit van de Algemene Vergadering dit Fonds opgeheven met ingang van 1 januari 1970. Dit betekent dat het kapitaal van dit Fonds gevoegd wordt bij het kapitaal van de Maatschappij, terwijl de verplichtingen van het Fonds, hetgeen voorheen voor een groot deel het geval was, nu geheel worden gehonoreerd door de Maatschappij hetgeen zijn uitdrukking vindt in een post „Uitkering Oorlogsslachtoffers” op de voor het jaar 1970 en volgende jaar begrote uitgaven van de Maatschappij.

Ter vermijding van misverstand zij er ook hier aan herinnerd dat de Commissie Oorlogsslachtoffers blijft bestaan en op dezelfde wijze de belangen van de nabestaanden van de artsen-oorlogsslachtoffers zal blijven behartigen. Verantwoording van deze uitgaven, voor zover geen gegevens van personen bevattend, zal in het vervolg niet meer gedaan worden via een aparte Staat van Baten en Lasten van het Fonds voor Oorlogsslachtoffers, maar vanaf 1970 via de Toelichting op de Staat van Baten en Lasten van de Maatschappij.

BALANS per 31 december 1969:

Beleggingen:

Boekwaarde per 31 december 1968: . f 192.275,—

Geen obligaties of aandeel verkocht.

Enig nadelig koersverschil.

Boekwaarde per 31 december 1969: . f 189.642,—

Leningen:

Op de enig overgebleven lening werd f 1.200,— afgelost.

Geldmiddelen:

Geen opmerkingen.

Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst:

Dit saldo stemt overeen met de schuld aan dit Fonds voorkomend in de administratie van de Maatschappij.

Te vorderen en vooruit betaalde posten:

Geen opmerkingen.

PASSIVA:

Kapitaal: Verhoogd door het batig saldo en verminderd door een nadelig koersverschil.

Te betalen uitkeringen: Nog verschuldigde uitkeringen over het jaar 1969.

Te betalen kosten: Nog verschuldigde accountantskosten over 1969.

BATEN EN LASTEN:

De uitgaven voor nabestaanden van slachtoffers van de oorlog in Europa zijn niettegenstaande de verhoogde uitkeringen toch vergeleken met 1968 weer gedaald.

De uitgaven voor nabestaanden van slachtoffers van de oorlog in Indonesië zijn daarentegen door de verhoogde uitkeringen gestegen. Nadere gegevens vindt men in het jaarverslag van de commissie voor de steunregeling aan oorlogsslachtoffers.

Ook dit jaar werd een vakantie- en een kerstuitkering verstrekt.

Diverse kosten: betreft accountants-, bank- en girokosten.

Batig saldo: Mede doordat het totaal der uitkeringen beneden de begroting bleef, is het batig saldo hoger dan begroot.

Dit is dus het laatste financieel verslag van het Fonds voor Oorlogsslachtoffers. Het financieel verslag en de uitgaven vindt men in het vervolg, zoals boven vermeld, onder de Staat van Baten en Lasten van de Maatschappij en de verdere gegevens zullen verschijnen in het jaarverslag van de commissie oorlogsslachtoffers.

G. Dekker, arts

PUNT VIII D

Balans per 31 december 1969 der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst

ACTIVA	31-12-69	31-12-68
Onroerend goed	<i>f</i>	<i>f</i>
Gebouw Utrecht	5.337.700,—	3.347.035,—
Gebouwen Amsterdam	245.770,—	254.520,—
	<u>5.583.470,—</u>	<u>3.601.555,—</u>
Roerend goed		
Inventaris gebouw Utrecht	143.141,—	1,—
Bibliotheek	1,—	1,—
	<u>143.142,—</u>	<u>2,—</u>
Beleggingen		
Effecten	285.111,—	299.899,—
Hypoth. leningen u/g	8.727,—	11.662,—
	<u>293.838,—</u>	<u>311.561,—</u>
Vorderingen		
Te vorderen contributies	61.700,—	31.521,—
Rekening-courant saldi belangenverenigingen	254.722,—	211.385,—
Vooruitbetaalde en te vorderen posten	259.771,—	400.505,—
	<u>576.193,—</u>	<u>643.411,—</u>
Overige Activa		
Geldmiddelen	61.212,—	81.372,—
	<u>6.657.855,—</u>	<u>4.637.901,—</u>
PASSIVA	31-12-69	31-12-68
Vermogen	<i>f</i>	<i>f</i>
Kapitaal	2.173.895,—	1.876.329,—
Voordelig saldo 1969 resp. 1968	38.229,—	303.565,—
	<u>2.212.124,—</u>	<u>2.179.894,—</u>
Fondsen		
Spaarfonds	39.723,—	44.419,—
Fonds Stichting Med. Wetenschappelijk werk	14.995,—	11.000,—
Fonds nieuwe catalogus	20.628,—	19.628,—
Fonds nieuwbouw uit giften verkregen	—,—	12.646,—
Fonds W.M.A. congres 1972 in Nederland	15.000,—	—,—
	<u>90.346,—</u>	<u>87.693,—</u>
Schulden op lange termijn		
6% obligatielening	1.368.500,—	1.379.000,—
6 ⁷ / ₈ % Hypoth. lening	1.500.000,—	750.000,—
	<u>2.868.500,—</u>	<u>2.129.000,—</u>
Schulden op korte termijn		
Te betalen posten	603.129,—	241.314,—
Bankschuld	883.756,—	—,—
	<u>1.486.885,—</u>	<u>241.314,—</u>
	<u>6.657.855,—</u>	<u>4.637.901,—</u>

*Toelichting op de balans per 31 december 1969 van
de Kon. Ned. Maatschappij tot bevordering der
Geneeskunst*

ACTIVA

Gebouw Utrecht

Het gebouw in Utrecht is in het voorjaar 1969 in gebruik genomen; in het algemeen is bij berekening van afschrijvingen en huur gerekend met $\frac{3}{4}$ van de jaarkosten.

Het verloop in 1969 was als volgt:

	<i>f</i>
Boekwaarde 1 januari 1969	3.347.035,34
Totale investering in 1969	2.071.934,19
	<hr/> 5.418.969,53
Afschrijving 1969:	
$\frac{3}{4}$ van 20% van <i>f</i> 5.418.969,53	81.269,53
	<hr/>
Boekwaarde 31 december 1969	5.337.700,—
De specificatie van de totale bouwsom luidt als volgt:	
	<i>f</i>
Grond en grondonderzoek	138.212,64
Bouw:	
	<i>f</i>
Aannemer	1.979.625,71
Architect en adviesbureau ...	523.627,32
Lift, verwarmings-, telefoon- en glazenwassersinstallatie ..	952.277,55
Overige bouwkosten, natuur- steen, deuren, glas- en schilderwerk	1.070.543,84
Stoffering, betimmering	469.455,19
Bijkomende kosten: verbruik elektra, water, tuinaanleg, grondbelasting, maquette- kosten, assurantie	80.691,18
Leges gemeente, afvoerrecht ..	22.396,16
	<hr/> 5.098.616,95
Financieringskosten:	
Rente en kosten obligatielening en hypotheek gedurende 1967 en 1968	140.494,71
Gedurende 1e kwartaal 1969:	
	<i>f</i>
Rente obligatie- lening	20.685,—
Rente hypotheek ..	15.468,75
Bankrente	5.491,48
	<hr/> 41.645,23
	<hr/> 182.139,94
	<hr/> 5.418.969,53

Het gebouw is thans verzekerd voor *f* 5.250.000,—.

Gebouwen Amsterdam

	<i>f</i>
Boekwaarde 1 januari 1969	254.520,—
De afschrijving over 1969 bedraagt:	
	<i>f</i>
Voor het pand	
Keizersgracht 325/327	8.000,—
Voor het pand	
Keizersgracht 331	750,—
	<hr/> 8.750,—
Boekwaarde 31 december 1969	245.770,—
De specificatie van de boekwaarde luidt:	
Pand Keizersgracht 325/327	221.770,—
Pand Keizersgracht 331	24.000,—
	<hr/> 245.770,—

De verzekerde waarde van de panden is respectievelijk *f* 2.100.000 en *f* 230.000.

De gebouwen zijn thans verhuurd aan de Gemeente Universiteit te Amsterdam voor *f* 80.000 per jaar.

Inventaris gebouw Utrecht

Gezien de vele aanschaffingen in 1969 is besloten het tot nu toe gevolgde systeem niet te handhaven. Tot 1969 werden alle aanschaffingen geheel ten laste van de rekening „aanschaffingen en onderhoud inventaris” gebracht.

Voor 1969 en volgende jaren is besloten jaarlijks 20% van de aanschaffingen af te schrijven.

	<i>f</i>
Boekwaarde 1 januari 1969 bedroeg	1,—
Het totaal van de aanschaffingen in 1969 be- droeg	178.928,68
	<hr/> 178.929,68
Afschrijving 20%	35.788,68
	<hr/>
Boekwaarde 31 december 1969	143.141,—
De aanschaffingen betreffen:	
	<i>f</i>
Meubilair Mutters (tafels, stoelen etc.)	128.000,—
Diversen	8.700,—
Kantoormeubilair (bureaus, kasten)	29.000,—
Kantoormachines (schrijfmachines, stencil- machine, e.d.)	13.200,—
De inboedel te Utrecht is tegen brand verze- kerd voor <i>f</i> 350.000,—	

Bibliotheek

De boekwaarde bleef ongewijzigd.

Daar de bibliotheek is ondergebracht in een rijksgebouw wordt het risico van brand e.d. door de overheid gedekt.

Effecten (Beleggingen)

	f
Boekwaarde 1 januari 1969	299.899,25
Verkregen uit stockdividend	7.785,—
	307.684,25
Uitgeloot in 1969	14.960,70
	292.723,55
Koersverlies (ten laste van kapitaal)	7.612,05
	285.111,50
Boekwaarde 31 december 1969	
Het koersverlies is als volgt te specificeren:	f
Niet gerealiseerd koersverlies obligaties	8.964,75
Niet gerealiseerd koersverlies aandelen	175,50
	9.140,25
Gerealiseerde winst bij uitloting obligaties ..	1.528,20
	7.612,05

De obligaties zijn gewaardeerd tegen beurskoers, echter ten hoogste à pari. De aandelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingswaarde of hetgeen niet het geval is, de lagere beurswaarde.

De beurswaarde van de effecten bedraagt:

	Ult. 1969	Ult. 1968
	f	f
Obligaties	127.054,—	149.451,25
Aandelen	221.070,—	219.828,—
Hypothecaire leningen u/g	348.124,—	369.279,25
	f	
Saldo per 1 januari 1969	11.662,13	
Ontvangen aflossingen	2.935,32	
Saldo per 31 december 1969	8.726,81	

Te vorderen contributies

Hoger dan in 1968, maar toch nog zeer bevredigend.

Rekening courantsaldi belangenverenigingen etc.

Deze vordering is iets hoger dan verleden jaar. Dit is een moment-opname van een dagelijks veranderende situatie door de vele boekingen van ontvangen en betaalde posten.

Vooruitbetaalde en te vorderen posten

De belangrijkste zijn het tegoed van het dept. van Sociale Zaken en Volksgezondheid terzake van de Specialisten Erkenning en Registratie, te vorderen advertentiekosten Medisch Contact, vooruitbetaalde pensioenpremie etc.

PASSIVA**Kapitaal f 2.212.000,—**

Over 1969 werd enig koersverlies geleden (zie effecten). Belegd in beide gebouwen en voor een klein deel in obligaties en aandelen.

Per 1 januari 1970 wordt het kapitaal van het Fonds Oorlogsslachtoffers hierbij gevoegd.

Spaarfondsen

De uitkeringen aan gepensioneerden en de uitbetalingen wegens beëindiging dienstverband overtroffen de bijdragen uit de lopende middelen van f 10.000,—. Daarom wordt de bijdrage volgend jaar hoger voorgesteld.

Fonds Stichting Medisch Wetenschappelijk Werk

	f
Saldo per 1 januari 1969	10.999,65
Toevoeging ten laste van de staat van baten en lasten	4.000,—
Saldo per 31 december 1969	14.999,65

Fonds nieuwe catalogus

	f
Saldo per 1 januari 1969	19.627,70
Toevoeging ten laste van de staat van baten en lasten	1.000,—
Saldo per 31 december 1969	20.627,70

Fonds nieuwbouw uit giften verkregen

	f
Saldo per 1 januari 1969	12.646,49
Afgeboekt in mindering van de aanschaffing van tapijten in de lobby (geschenk van de leden)	12.646,49
	nihil

Fonds W.M.A.-congres 1972

Ten laste van de staat van baten en lasten 1969 is gebracht f 15.000,—.

In de eerstkomende jaren zal aan dit fonds f 15.000,— per jaar toegevoegd worden.

Schuld op lange termijn**6% obligatielening**

	f
Per 1 januari 1969 stond uit	1.379.000,—
	f
Ingekocht:	
8 stukken van f 1.000,—	8.000,—
5 stukken van f 500,—	2.500,—
	10.500,—
Stand van 31 december 1969	1.368.500,—

Ultimo 1969 waren geplaatst 986 obligaties van f 1.000,— en 765 van f 500,—. De lening is in 1967 geplaatst in verband met het nieuwe gebouw en heeft een looptijd van 20 jaar. De eerste vijf jaar vinden geen aflossingen plaats. Vervaldag coupons is 1 mei.

Hypothecaire lening f 1.500.000,—

In 1969 is het restant opgenomen van de door de Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten verstrekte hypothecaire lening op het gebouw Utrecht van totaal f 1.500.000,—.

De rente bedraagt $6\frac{7}{8}\%$ per jaar, te voldoen op 1 juni en 1 december. Aflossing zal geschieden in 25 gelijke jaarlijkse termijnen, waarvan de eerste termijn vervalt op 1 juni 1975.

Te betalen posten f 603.129,23

Deze posten zijn onder meer:

	<i>f</i>
Premie A.O.W. en loonbelasting	59.741,—
Rente	74.823,—
Kosten gebouw Utrecht, onderhoud etc.	20.701,—
Nog te betalen gebouwkosten Utrecht	91.029,—
Per 31-12-69 nog te betalen aan Stichting Pens.fonds	114.000,—
Sociale lasten	17.006,—
Fonds onderhoud en vernieuwing enz., enz.	15.000,—

Bankschuld

Per 31 december 1969 bedroeg deze schuld f 883.756,—. Dit was geen bezwaar in verband met het verkregen bankcrediet van f 1.000.000,—. Wel was het hoger dan verwacht was, doordat in 1969 bijna geen obligaties en aandelen zijn verkocht, zoals wel geschied zou zijn indien het koersverloop dit gerechtvaardigd had. Intussen is deze bank-schuld eind mei 1970 reeds teruggelopen tot ruim f 400.000,—, terwijl er de volgende maanden een verdere vermindering valt te verwachten.

5 juni 1970

J. Diepersloot, arts,

secretaris-generaal

G. Dekker, arts,

secretaris-penningmeester

**Staat van baten en lasten over het jaar 1969 en begroting voor het jaar 1971 van de
Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst.**

Omschrijving	Resultaten- rekening 1968	Resultaten- rekening 1969	Begroting 1969	Begroting 1970	Begroting 1971
Baten					
I Contributies					
a. Ontvangen contributies	1.602.697,—	1.644.426,—			
b. Nog te ontv. contributies . . .	27.942,—	54.708,—			
			1.699.134,—	1.630.000,—	1.900.000,—
				1.950.000,—	
II Opbrengst beleggingen					
a. Met vaste rentebaten	9.977,—	8.713,—	P.M.	P.M.	
b. Met wisselende rentebaten . .	19.631,—	16.400,—	P.M.	P.M.	40.000,—
c. Bankrente	28.337,—	28.651,—	P.M.	P.M.	
d. Uit onroerend goed	19.800,—	134.385,—	P.M.	310.000,—	140.000,—
					(Saldo)
			188.149,—	310.000,—	180.000,—
	1.708.384,—		1.887.283,—	2.210.000,—	2.130.000,—
Lasten					
I. Vergaderingen					
1. Algemene Vergaderingen . . .	8.070,—	10.475,—	10.000,—	10.000,—	10.500,—
2. Ledencongres	10.000,—	12.000,—	10.000,—	12.000,—	12.000,—
3a. Alg. Verg. World Med. Ass. .	5.865,—	4.616,—	4.500,—	4.500,—	4.500,—
3b. Reservering W.M.A. 1972 in Nederland	—,—	15.000,—	15.000,—	15.000,—	15.000,—
4. Verg. v. h. Com. Perm. en andere contacten in E.E.G.- verband	32.293,—	30.673,—	35.000,—	35.000,—	35.000,—
			72.764,—	74.500,—	77.000,—
II. Hoofdbestuur					
1. Onkostenvergoedingen	52.198,—	79.530,—	60.000,—	60.000,—	90.000,—
2. Overige kosten	15.084,—	7.914,—	10.000,—	20.000,—	10.000,—
			87.444,—	80.000,—	100.000,—
III. Secretariaat en Bureau					
1. Salarissen	328.469,—	536.990,—	400.000,—	500.000,—	525.000,—
2a. Sociale voorzieningen	90.518,—	109.759,—	90.000,—	100.000,—	100.000,—
2b. Kosten pensioenverbetering .	—,—	—,—	—,—	—,—	P.M.
3. Bijdrage Spaarfonds	6.000,—	10.000,—	10.000,—	25.000,—	30.000,—
4. Reis- en verblijfkosten	16.128,—	34.542,—	20.000,—	20.000,—	30.000,—
5. Kantoorbehoeften	10.027,—	21.092,—	15.000,—	15.000,—	20.000,—
6. Gewone drukw. en Documentatie	19.369,—	24.335,—	16.000,—	20.000,—	20.000,—
7. Aansch. en onderh. inventaris	6.995,—	35.789,—	20.000,—	20.000,—	40.000,—
8. Porti, telefoon, telegraaf	33.093,—	41.889,—	50.000,—	50.000,—	50.000,—
9. Notuleringskosten HB- en DB-vergaderingen	14.217,—	19.459,—	12.000,—	15.000,—	20.000,—
10. Diversen	14.125,—	17.264,—	9.000,—	15.000,—	15.000,—
			851.119,—	780.000,—	850.000,—
IV. Organen met eigen bestuur					
1. Medisch Contact	220.400,—	194.347,—	227.000,—	278.000,—	230.000,—
2. Soc.-Economisch Bureau . . .	46.418,—	—,—	55.000,—	—,—	—,—
3. Stichting Mij. Fonds voor Med. Wetenschappelijk werk .	4.000,—	4.000,—	4.000,—	4.000,—	4.000,—
			198.347,—	282.000,—	234.000,—

Omschrijving	Resul- tatenreg. 1968	Resul- tatenreg. 1969	Begroting 1969	Begroting 1970	Begroting 1971
V. Adviseurs					
1. Rechtskundige adviseurs ...	8.845,—	11.705,—	10.000,—	10.000,—	12.000,—
2. Accountant en belastingadviseurs	6.000,—	8.788,—	8.000,—	8.000,—	10.000,—
3. Journalistieke adviseur	11.009,—	12.464,—	12.000,—	13.000,—	13.000,—
			32.957,—	30.000,—	35.000,—
VI. Erkenning en registratie van medische specialisten en Soc. Geneeskundigen					
1. Specialisten Registratie Centraal College en S.R.C. ..	132.303,—	157.534,—	100.000,—	140.000,—	165.000,—
2. Soc. Geneesk. Registratie ..	16.426,—	11.232,—	25.000,—	30.000,—	30.000,—
3. Commissie van Beroep	1.038,—	500,—	5.000,—	5.000,—	5.000,—
			169.266,—	130.000,—	175.000,—
VII. Commissies					
1. Diverse commissies	74.659,—	41.633,—	42.000,—	60.000,—	40.000,—
2. Kadercursus	9.229,—	5.751,—	5.000,—	10.000,—	6.000,—
3. L.A.C.C.	73,—	371,—	20.000,—	20.000,—	20.000,—
			47.755,—	67.000,—	90.000,—
VIII. Rechtspraak					
1. Raad van Beroep	18.126,—	20.782,—	20.000,—	20.000,—	20.000,—
2. Jur. bijstand Afd. Raden	13.232,—	8.478,—	12.000,—	15.000,—	20.000,—
			29.260,—	32.000,—	35.000,—
IX. Bibliotheek					
1. Aankoop boekwerken, onder- houd banden, verzekering ..	9.554,—	11.716,—	10.000,—	10.000,—	11.000,—
2. Reserve voor nieuwe catalogus	1.000,—	1.000,—	1.000,—	1.000,—	1.000,—
			12.716,—	11.000,—	11.000,—
X. Overige uitgaven					
1. Bijdrage aan verenigingen etc.	18.683,—	25.480,—	22.000,—	25.000,—	26.000,—
2. Vertegenw. en representatie ..	11.857,—	14.936,—	20.000,—	20.000,—	20.000,—
3. Huur kantoorruimten	8.712,—	90.680,—	50.000,—	70.000,—	90.000,—
4. Huishoudelijke Dienst	26.827,—	87.942,—	40.000,—	70.000,—	90.000,—
5. Bijzondere drukwerken	37.623,—	10.290,—	20.000,—	20.000,—	20.000,—
6. Verz. M.C. aan semi-artsen ..	6.000,—	12.000,—	12.000,—	12.000,—	12.000,—
7. Uitg. voor Bijz. Noden	8.450,—	—,—	5.000,—	10.000,—	10.000,—
8. Uitg. voor Bijz. Doeleinden ..	5.815,—	8.000,—	5.000,—	40.000,—	40.000,—
9. Uitk. Oorlogsslachtoffers ...	—,—	—,—	—,—	80.000,—	80.000,—
10. Te betalen rente, obligatie- lening, Hypotheek, Bank	—,—	—,—	—,—	210.000,—	(zie saldo) (onder baten)
11. Onvoorziene uitgaven	46.088,—	98.098,—	113.500,—	92.500,—	128.000,—
Voordelig saldo			347.426,—	287.500,—	649.500,—
	303.566,—		38.229,—		516.000,—
	1.708.384,—		1.887.283,—	1.630.000,—	2.210.000,—
				2.210.000,—	2.130.000,—

Op grond van onze werkzaamheden verklaren wij de jaarstukken 1969 akkoord te hebben bevonden.

Amsterdam, 3 juni 1970.
Ned. Accountants-Maatschap
(w.g.) W. I. Bosschaart
Lid van het Ned. Instituut van Accountants.

Toelichting bij de Staat van Baten en Lasten voor het jaar 1969 en de begroting voor het jaar 1971 van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst.

Bijgaand vindt u weer de bijgewerkte tabel met gegevens die het mogelijk maken de inkomsten en uitgaven der Maatschappij in de laatste jaren te vergelijken.

Deze vergelijking zal echter slechts ten dele waardevolle informatie kunnen verschaffen omdat in 1969 het oude gebouw nog maar enkele maanden in gebruik was en op 8 april het nieuwe gebouw werd betrokken met grote veranderingen in de exploitatiekosten.

Vergelijkt men de totale uitgaven van de Maatschappij (zie de bijgaande staat) van 1968 en 1969 dan ziet men dat deze totale uitgaven in 1968 bedroegen f 1.404.819,— en in 1969 f 1.849.054,—. Een sterke stijging dus veroorzaakt doordat de laatste paar jaar een aantal belangrijke uitgaven (kantoorbehoeften, meubilair, etc.) achterwege was gelaten met het oog op de komende verhuizing, terwijl deze uitgaven in het afgelopen jaar zijn gedaan en bovendien de verhuizing zelf nogal wat kosten heeft meegebracht, ook door de noodzakelijke aanstelling van tijdelijke werkkrachten.

Het jaar 1969 begon met een ledental van 13.388 en bedroeg per 31 december 1969 13.752, een stijging dus met 364 leden.

De contributiegrondslag was in 1969 dezelfde als in 1968, namelijk 70 gulden.

De gemiddeld per lid betaalde contributie steeg van f 121,80 in 1968 tot f 123,56 in 1969.

Het eindresultaat van de Staat van Baten en Lasten levert ook dit jaar een voordelig saldo op, namelijk van f 38.229,10.

Dit resultaat mag verheugend genoemd worden temeer waar de begroting voor het jaar 1969 gemaakt werd terwijl een groot aantal gegevens be-

treffende de te verwachten uitgaven nog onbekend waren en ook een vergelijking met vorige jaren, zoals reeds gesteld, slechts beperkte waarde had.

De opheffing van het tot nu toe apart gehouden Oorlogsslachtoffersfonds, waartoe reeds eerder door de Algemene Vergadering werd besloten, zal nu per 31 december 1969 worden doorgevoerd, zodat het kapitaal van dit fonds in 1970 gevoegd zal zijn bij het kapitaal van de Maatschappij en de geldelijke verplichtingen van het fonds worden overgenomen door de Maatschappij, hetgeen zijn uitdrukking vindt in een begrotingspost op de uitgaven van de Maatschappij.

Ter vermindering van misverstand zij vermeld dat de Commissie Oorlogsslachtoffers normaal blijft functioneren en de belangen van de overgebleven weduwen en wezen zal blijven behartigen.

Baten

1. Contributie

Evenals de laatste 2 jaren kunnen we ook voor 1969 constateren dat de contributie zeer goed is binnengekomen, zij het dat niet de ruim 98% die in 1968 tijdig binnen kwam werd bereikt, maar bijna 1968 tijdig binnenkwam werd bereikt, dank zij ook de medewerking van de afdelingspenningmeesters, die ongetwijfeld een moeilijke en weinig dankbare taak hebben.

De contributiegrondslag voor 1969 bedroeg 70 gulden + 4 gulden voor het Oorlogsslachtoffersfonds. De grondslag voor 1970 is gesteld op 74 gulden, als samenvoeging van de beide grondslagen, terwijl verder geen aparte heffingen voor het Oorlogsslachtoffersfonds meer worden gevraagd. Voorgesteld wordt de grondslag voor 1971 vast te stellen op 80 gulden. Een verhoging dus van 6 gulden. Deze verhoging is noodzakelijk in verband met de verwachte invoering van een nieuwe pensioenregeling en in verband met de plannen over te gaan tot het gebruik van een computer voor de administratie,

Jaar	Aantal leden eind van het jaar	Gemiddeld ontvangen contributie Maatschappij	Contributiegrondslagen				Totale uitgaven Maatschappij	Overschot (+) of tekort (—)
			Maatschappij	Oorlogsslachtoffersfonds	Ondersteuningsfonds	Totaal		
1955	8759	46,46	44,—	10,—	18,—	72,—	414.553,—	+ 8.644,—
1960	10969	49,50	40,—	4,—	18,—	62,—	606.458,—	— 7.872,—
1961	11122	56,—	44,—	4,—	18,—	66,—	597.098,—	+ 47.398,—
1962	11436	61,20	46,—	4,—	14,—	64,—	681.993,—	+ 34.637,—
1963	11666	65,20	46,—	4,—	14,—	64,—	765.415,—	+ 22.793,—
1964	11918	75,31	50,—	4,—	12,—	66,—	836.394,—	+ 111.864,—
1965	12372	93,69	60,—	4,—	12,—	76,—	1.010.000,—	+ 199.377,—
1966	12682	99,02	60,—	4,—	8,—	72,—	985.588,—	+ 331.832,—
1967	13049	118,99	70,—	4,—	8,—	82,—	1.185.373,—	+ 445.965,—
1968	13388	121,80	70,—	4,—	8,—	82,—	1.404.819,—	+ 303.565,—
1969	13752	123,56	70,—	4,—	14,—	88,—	1.849.054,—	+ 38.229,—
1970				74,—	16,—	90,—		
1971			80,—					

hetgeen gepaard gaat met niet onbelangrijke aanloopkosten. De opbrengst van de contributie kan met een grondslag van 80 gulden worden geschat op f 1.950.000,—.

II. *Opbrengst beleggingen*

- a. met vaste rentebaten
- b. met wisselende rentebaten
- c. bankrente

De opbrengst is voor het jaar 1969 begroot als P.M.-posten, omdat niet bekend was in hoeverre de beleggingen te gelde gemaakt zouden worden ten behoeve van de financiering van het nieuwe gebouw. Door de lage en dalende stand van de beurs is geen gevolg gegeven aan het voornemen althans een gedeelte van de beleggingen te verkopen, zodat de opbrengst ervan nog behouden bleef, maar meer geld van de bank (met overeenkomstige rentelast) moest worden opgenomen.

- d. uit onroerend goed.

Voor 1969 was dit eveneens P.M. begroot, omdat bij het vaststellen van de begroting nog geen gegevens aanwezig waren over zowel de inkomsten als de uitgaven voor de exploitatie van de beide gebouwen en zelfs was het nog onzeker wanneer het nieuwe gebouw zou kunnen worden betrokken en in hoeverre het oude zou kunnen worden verkocht of verhuurd.

De inkomsten zijn dus P.M. begroot en de uitgaven voor rente (zie Staat van Baten en Lasten Hoofdstuk X 10) van de opgenomen gelden zijn eveneens niet begroot (in 1970 zijn deze inkomsten begroot op f 310.000,— en de uitgaven op f 210.000,—).

Verwacht mocht worden dat het saldo voordelig zou zijn maar gezien de vele onzekerheden was een P.M.-post aangewezen. De uitkomst vertoont thans een positief bedrag van f 134.385,—.

Verdere toelichting op deze posten en een kleine wijziging in de opstelling van de inkomsten en uitgaven van de post onroerende goederen, waarbij in verband met de overzichtelijkheid het saldo van inkomsten en uitgaven zal worden vermeld, zal afzonderlijk worden gegeven.

De opbrengst beleggingen kan voor 1971 als volgt worden begroot:

- a. met wisselende rentebaten
- b. met vaste rentebaten
- c. bankrente

Hierbij komen in 1971 de inkomsten van de beleggingen van het kapitaal van het Oorlogsslachtoffersfonds.

Verder is het nog steeds waarschijnlijk dat het aangewezen zal zijn een gedeelte van deze beleggingen te gelde te maken, indien dat in het kader van de gehele financiering en van het rente- en aflossingsschema van het nieuwe gebouw gewenst is. Deze post is daarom voor 1971 zeer moeilijk te begroten. Te stellen op f 40.000,—.

- d. Uit onroerend goed. Te begroten op f 140.000,—.

Ter toelichting van deze begrotingspost moge dienen dat op de begroting 1970 de inkomsten uit onroerend goed waren begroot onder de post Baten, terwijl de uitgaven op de post onroerend goed, zoals rente, aflossing etc., waren begroot onder de Lasten, Hoofdstuk X 10.

In onderling overleg wordt voorgesteld, teneinde de overzichtelijkheid te bevorderen, slechts het saldo van deze beide posten op de Staat van Baten en Lasten te vermelden. In de toelichting kunnen dan de cijfers worden gegeven waarbij dit saldo werd verkregen. Verwacht mag worden dat dit saldo positief zal zijn, zoals nu begroot voor 1971, en dit zal dus verschijnen onder dit zelfde hoofd maar nu niet geformuleerd: „Opbrengst uit onroerend goed”, maar „Saldo opbrengst onroerend goed” (dus begroot voor 1971 op f 140.000,—).

Volgens de voorgestelde begrotingscijfers wordt het totaal der baten f 2.130.000,—.

LASTEN

I. *Vergaderingen*

Dit hoofdstuk behoeft weinig toelichting. De uitgaven benaderen dicht de begrote bedragen.

De bijdrage aan het ledencongres werd door een H.B.-besluit in de loop van het jaar verhoogd van f 10.000,— tot f 12.000,—.

Het Fonds W.M.A.-congres 1972 in Nederland werd dit jaar voor het eerst opgevoerd. De bedoeling is in 1969, 1970, 1971 en 1972 een fonds te vormen van $4 \times f 15.000,— = f 60.000,—$.

Gezien de uitkomsten voor het jaar 1969 lijkt het juist de begroting 1970 voor 1971 over te nemen op een kleine wijziging na (Algemene Vergadering in plaats van f 10.000,— op f 10.500,—).

II. *Hoofdbestuur*

De begrotingspost onkostenvergoeding voor de H.B.-leden is dit jaar sterk overschreden als gevolg van een ruimer honoreren van de mogelijkheid voor de H.B.-leden incidenteel een waarnemer aan te trekken op kosten van de Maatschappij. De H.B.-leden ontvangen geen vergoeding voor gederfde inkomsten of voor de inzet van hun tijd.

Overige kosten: Dit betreft documentatiemateriaal, vergaderkosten buiten het gebouw van de Maatschappij, vooral in het begin van het jaar 1969, enzovoort, enzovoort.

Voorgesteld wordt de onkostenvergoeding Hoofdbestuur te begroten op f 90.000,— en de post overige kosten op f 10.000,—.

III. *Secretariaat en bureau*

Salarissen: De begroting voor deze post is zeer sterk overschreden. Dit heeft verschillende oorzaken. Allereerst was de staf in 1969 uitgebreid doordat zowel de opvolger van de secretaris-penningmeester alsook de opvolger van collega De Jager gedurende een gedeelte van dit jaar reeds in functie waren, zodat een gedeelte van het jaar 5 secretarissen, in plaats van 3, salaris ontvingen. Boven-

dien is eind 1968 het Sociaal-Economisch Bureau opgeheven, met als resultaat dat de salarissen zowel van de secretaris-econoom, alsook van twee van zijn medewerkers nu drukken op deze post.

Voorgesteld wordt deze post voor 1971 te begroten op f 525.000,—, aangezien de verdubbeling van de secretarissenbezetting voor 1971 niet meer geldt.

Sociale voorzieningen: De overschrijding van de begroting voor deze post is een gevolg van dezelfde factor als bij de salarissen.

Voorgesteld wordt deze post te begroten op f 100.000,—. Toelichting als boven.

Bovendien ware een P.M.-post op te nemen in verband met de verwachte verbetering der pensioenvoorziening van het personeel.

Dotatie spaarfonds: Zie toelichting bij de Balans.

Voorgestelde begroting voor 1971 f 30.000,—, noodzakelijk omdat enkele niet verzekerde, reeds ingegane pensioenen, uit dit fonds moeten worden betaald.

Reis- en verblijfkosten: Sterk verhoogd, gevolg van dezelfde oorzaak als vermeld onder salarissen en sociale voorzieningen.

Voor 1971 te begroten op f 30.000,—.

Kantoorbehoeften: Onder andere een aanschaffingspost van f 12.000,— voor inkoop papier.

Voor 1971 te begroten op f 20.000,—.

Gewone drukwerken en documentatie: Nieuw drukken van papier, enveloppen, enzovoort in verband met de verhuizing.

Classificatieformulieren.

Voor 1971 te begroten op f 20.000,—. (Ongewijzigd).

Aanschaf en onderhoud inventaris: In verband met het betrekken van het nieuwe gebouw was veel kantoormeubilair nodig. 20% van het uitgegeven bedrag (f 35.788,68) werd opgegeven op deze verantwoording. De overige 80% (f 143.141,—) kan dan in de 4 opeenvolgende jaren worden afgeschreven.

In verband daarmee voor 1971 te begroten op f 40.000,—.

Porti, telefoon, telegraaf: Geen opmerkingen. Voor notuleringskosten 1971 te begroten op f 50.000,— en f 20.000,—.

Diversen: Dit betreft een aantal bureaunkosten, die niet bij andere posten kunnen worden ondergebracht, zoals de kosten personeelsdag, koffie en thee, advertentiekosten, kosten los personeel (meest studenten, waarvan in dit jaar met de verhuizing een zeer ruim gebruik moest worden gemaakt). De beide laatste posten zijn oorzaak van de overschrijding.

Voor 1971 te begroten als in 1970 op f 15.000,—.

IV. Organen met eigen bestuur

Medisch Contact: Dank zij de gunstige exploitatiekosten zijn de uitgaven ruim onder de begroting gebleven. Men zie het verslag van Medisch Contact.

Voor 1971 te begroten op f 230.000,—.

Sociaal-Economisch Bureau: Per 31 december 1968 opgeheven. De kosten van deze afdeling vindt men thans onder salarissen en onder secretariaat en bureauposten.

Maatschappij-Fonds voor Medisch Wetenschappelijk Werk: Geen opmerkingen.

Begroting handhaven op f 4.000,—.

V. Adviseurs

Geen opmerkingen.

Voor 1971 te begroten op f 35.000,—.

VI. Erkenning en Registratie van Medische Specialisten en van Sociaal-Geneseskundigen

Zoals reeds vorig jaar gemeld, zijn de kosten sterk gestegen in verband met verdergaande uitbreiding van de bemoeienissen met de specialistenregistratie met name ook van de begeleiding van de assistenten in opleiding. Tot deze uitbreiding is steeds besloten met medewerking van en in overleg met de vertegenwoordigers van het departement. Het departement van Onderwijs en Wetenschappen draagt de helft van de totaal gemaakte kosten.

In verband met de doorwerking van de uitbreiding van de werkzaamheden te begroten op f 200.000,—.

VII. Commissies

Diverse commissies: Nog juist onder de begroting gebleven maar bijna 50% lager dan in 1968, dank zij het feit dat na april 1969 bijna alle commissievergaderingen in het gebouw der Maatschappij plaats hebben en voor hun consumpties gebruik wordt gemaakt van de kantine der Maatschappij. Langs deze weg komt een deel van de huurkosten van de vergaderzalen en van de voor de kantine gemaakte kosten weer terug.

Te begroten voor 1971 op f 40.000,—.

Kadercursus: Geen opmerkingen.

Te begroten voor 1971 op f 6.000,—.

Landelijke Artsen Cursussen: Het verhaal wordt eentonig. In 1969 was nog steeds geen overeenstemming bereikt over een krachtige aanpak van de nascholing voor artsen. Intussen hebben L.H.V. en N.H.G. in overleg met het hoofdbestuur een voorlopige stichting opgericht die thans ongetwijfeld zal worden gevolgd door de vorming van een definitieve stichting tezamen met diegenen die tot medewerking bereid zullen blijken.

Hoewel over de uitgaven voor 1971 minder is te voorspellen dan ooit, weer te begroten op f 20.000,—.

VIII. Rechtspraak

Binnen de begroting gebleven. In verband met de

reorganisatie van de rechtspraak naar districtsraden, moeten in de toekomst hogere uitgaven worden verwacht.

Daarom voor 1971 begroot op f 40.000,—.

IX. Bibliotheek

Geen opmerkingen.

Voor 1971 begroot op f 12.000,—.

X. Overige uitgaven

Bijdrage aan verenigingen: Begroting overschreden in verband met de verhoging van de contributie voor de W.M.A. van 1½ Zw.franc per lid tot 2 Zw.franc.

Voor 1971 begroot op f 26.000,—.

Vertegenwoordiging en representatie: Onder de begroting gebleven.

Voor 1971, als voor 1970, begroot op f 20.000,—.

Huur kantoorruimten en Huishoudelijke dienst: Begroting sterk overschreden in verband met veranderde verdeling van de exploitatiekosten van het nieuwe gebouw, waarbij de door de Maatschappij zelf te dragen kosten aanzienlijk hoger zijn, maar verwacht mag worden dat deze verhoudingsgewijs geleidelijk zullen dalen, omdat dan de door de Maatschappij gemaakte investeringen gunstige resultaten zullen opleveren. Men zie verder de toelichting op de financiering en op de exploitatie van de gebouwen.

Voor 1971 te begroten op f 90.000,— elk.

Bijzondere drukwerken, toezending M.C. aan semi-artsen en uitgaven voor bijzondere noden: Geen opmerkingen. Te begroten als in 1970.

Uitgaven voor bijzondere doeleinden: Voornamelijk uitgegeven als subsidie aan het Verbond van Medische Studenten Faculteiten.

Voor de begroting 1971 worden de bedragen voor ontwikkelingshulp ad f 30.000,—, (bedrag gelijkge-

bleven) die voor 1969 onder de post Onvoorziene Uitgaven zijn geboekt, evenals in 1970 onder de post Uitgaven voor bijzondere doeleinden ondergebracht. Deze post is daarom voor 1971 wederom begroot op f 40.000,—.

Bijdrage Oorlogsslachtoffers: Geen opmerkingen. Begroot als in 1970. (Zie ook toelichting Opbrengst onroerend goed).

Onvoorziene uitgaven: Hieronder vallen de bedragen voor ontwikkelingshulp, groot f 30.000,—, welke uitgaven voor het komende jaar 1970 zijn begroot onder de post „Uitgaven voor bijzondere doeleinden”. Verder valt hieronder een totaal-bedrag van f 65.000,— voor verhuiskosten, vergoeding verhuiskosten personeel, kosten openingsreceptie nieuw gebouw, extra editie M.C., enz.

Een ruime post onvoorzien voor 1971 van f 128.000,—.

Utrecht, 4 juni 1970.

J. Diepersloot, arts,
secretaris-generaal.
G. Dekker, arts,
secretaris-penningmeester.

MC

VAN HET CENTRAAL BESTUUR L.H.V.

Convocatie verplaatste ledenvergadering

Het Centraal Bestuur der Landelijke Huisartsen Vereniging deelt mede, dat de ledenvergadering, bijeengeroepen op vrijdag 24 juli 1970, is verplaatst naar vrijdag 21 augustus 1970. Plaats, uur en agenda blijven onveranderd gehandhaafd.

J. I. van der Leeuw, arts,
secretaris

Plaatsing van brieven in deze rubriek houdt niet in dat de redactie de daarin weergegeven zienswijze onderschrijft.

NASCHOLING HUISARTSEN

Op mijn brief in M.C. nr. 23/1970, blz. 631, heb ik van huisartsenzijde het verwijt gekregen, dat ik mijn verlaten „nest” bevuilde door te schrijven over de „missertjes” van de overbelaste huisartsen.

Het spijt mij, dat deze uitleg aan de mogelijk wat ongelukkig geredigeerde zin is gegeven. Niets is minder waar! Toen ik mij gedwongen zag, mijn huisartsenpraktijk op te geven, heb ik dat gevoeld als een zware slag, omdat het intermenselijk contact en wederzijds vertrouwen tussen patiënt en arts mij juist als huisarts de meeste voldoening heeft gegeven. Vele malen ben ik dankbaar geweest voor een aanwijzing van controle- of bedrijfsarts die mij de weg naar de juiste diagnose wees. De huisarts is nu eenmaal overbelast, en de bedrijfsarts heeft en meer tijd en meer technische hulpmiddelen en assistentie. Degene die zich gekwetst heeft gevoeld door de gewraakte zinsnede mijn oprechte verontschuldiging: het was zeker niet denigrerend bedoeld. Overigens verandert hierdoor de strekking van de brief geenszins.

Vlaardingen, 19 juni 1970

L. van Herk, arts

BESCHOUWING OVER LEVENSCRECHT

In Medisch Contact nr. 25/1970 van 19 juni is op blz. 669 de tekst opgenomen van een inleiding, gehouden door Dr. Paul Sporken, waarin de grondslagen van medische ethiek ter sprake komen. Sporken gaat uit van het algemeen beginsel van eerbied voor het menselijk leven, maar dit beginsel wordt door hem losgelaten, waar voor dit beginsel in de plaats komen verworvenheden, die in feite uit de concrete levensrealiteit zijn gehaald, en die door hem willekeurig met het bijvoeglijk naamwoord ethisch worden versierd.

Sporken heeft feitelijk gelijk, dat het algemeen beginsel van eerbied voor het menselijk leven geen houvast biedt om daaruit concrete normen voor menselijke gedragingen af te leiden. Immers: de verhouding tussen de mensen onderling berust op rechtsverhoudingen, en bij deze rechtsbanden speelt eerbied voor elkaar nauwelijks een rol. Als een huurder geen eerbied heeft

voor de huiseigenaar, wordt hij daarom niet ontslagen van de rechtsplicht de huur te betalen. En waar eerbied voor een groot deel zelfs een gevoelskwestie is en dus een zeer subjectief element bevat bij oordeelsvorming, is het leven van de mens, in welk stadium ook, niet veilig, als het alleen afhankelijk is van de eerbied voor de medemens. En verworvenheden, die in feite uit de concrete levensrealiteit zijn gehaald, kunnen zelfs genociden rechtvaardigen.

Het gedrag ten opzichte van het menselijk leven hangt uitsluitend af van de opvatting over de mens. Voor ethische beoordeling moeten we de mens beschouwen als eenheid van geest en stof. Met de component: geest bevindt hij zich, geheel anders dan het dier, temidden van de aardse dingen; hij is niet louter een stuk daarvan, een rad, dat meedraait in het raderwerk, voorwerp onder de vele voorwerpen, maar hij is een persoon met het persoonlijk recht op leven, en bij onze medische handelingen moet dit levensrecht beslissen over ons doen en laten.

Nijmegen, 21 juni 1970

Dr. R. Bahlmann

EEN VERTROUWELIJK SCHRIJVEN EN DE PERS

In nr. 25/1970 van M.C. geeft de hoofdredacteur op bladzijde 661 een overzicht van persreacties op een circulaire van het bestuur der L.H.V. aan de leden. In dit redactioneel commentaar wordt gezegd, dat vermelding van alle publikaties over deze aangelegenheid te ver zou voeren. Een reactie had mijns inziens toch niet onvermeld mogen blijven, namelijk de brief aan de redactie van Dr. M. J. Heering in M.C. nr. 19/1970, bladzijde 511, onder het opschrift „Huisartsenhonoraria”. De algemene strekking van deze ontboezeming heeft mijn volle instemming.

Baarn, 23 juni 1970

G. J. Sorgdrager, arts

Verbetering — In de brief van collega R. Schüchner (M.C. nr. 26/1970, blz. 711) is bij het overtypen van het handschrift een hinderlijke fout geslopen: in de 2e alinea, regel 8, staat „producenten”; de inzender schreef „producten”. Red. M.C.

MC | VARIA

Van alle studenten aan de Universi-

teit van Amsterdam zijn de medici het duurst: gemiddeld f 38.450 per student per jaar. Het gemiddeld jaarbedrag dat, ongerekend de studierichting, per student wordt besteed, ligt op f 10.800. Dit blijkt uit het jaarverslag 1969. Meer wetenswaardigheden: tussen 1965 (datum van het laatste, toen nog officieele jaarverslag) en 1969 groeide het aantal studenten van 11.000 tot 17.000. Het aantal ingeschrevenen in de faculteit der medicijnen bedroeg in 1965: 1.443 (geneeskunde 1.388, tandheelkunde 55) en in 1969: 1.967 (geneeskunde 1.681, tandheelkunde 286). Het aantal personeelsleden van de universiteit steeg van 2.600 tot 4.500: gemiddeld in 1969 één personeelslid per 4,69 (geneeskunde 1 per 2,9) studenten en één wetenschappelijk personeelslid per 9,11 (geneeskunde 1 per 3,94) studenten. De belangstelling voor de Amsterdamse universiteit is de laatste jaren naar verhouding niet zo sterk toegenomen als die voor de andere universiteiten. Het aantal studerende steeg over het gehele land tussen 1965 en 1969 met 45%, in Amsterdam echter slechts met 39%. In het laatste jaar bedroeg de landelijke toename 9%, die van de Universiteit van Amsterdam 5%. In 1965 herbergde de hoofdstedelijke universiteit 19,2% van het totaal aantal studenten in ons land, in 1965 nog 18,3%. Tussen 1965 en 1969 stegen de uitgaven van de universiteit van 131,7 miljoen tot 218,9 miljoen.

¶

Zwitserland en Oostenrijk hebben zich aangesloten bij de in Leiden gevestigde organisatie voor orgaantransplantaties „Eurotransplant”. Bij deze organisatie, die in 1968 op Nederlands initiatief werd opgericht, waren reeds aangesloten West-Duitsland, België en Nederland. Besprekingen zijn gaande over de aansluiting van Joegoslavië. Dank zij de oprichting van overeenkomstige organisaties elders in West-Europa (Skandiatransplant, Eurotransplant-Italia en Franco-Iberia Transplant) en de samenwerking van Engeland met deze organisaties, kan thans worden gesproken van een vrijwel gesloten net van transplantatie- en type-ringscentra, waarvan Leiden het middelpunt vormt. Hoewel de organisaties in beginsel zijn opgericht voor alle orgaantransplantaties, vervullen zij tot nog toe vrijwel uitsluitend een rol ten aanzien van de niertransplantaties. Sinds de oprichting, twee jaar geleden, heeft Eurotransplant ongeveer 250 niertransplantaties uitgevoerd: 54 in 1968, 95 in 1969 en bijna 100 in de eerste helft van 1970. Aangenomen mag worden, dat Eurotransplant dit

jaar een rol zal spelen bij ruim 200 niertransplantaties.

¶

Het aantal dodelijke verkeersongevallen in ons land bedroeg in 1969 2.792 (in 1968: 2.657). Ten gevolge van deze ongevallen kwamen in 1969 — gerekend binnen de termijn van 30 dagen na het ongeval — 3.042 weggebruikers om het leven. Ten opzichte van 1968 (2.907 doden) betekent dit een stijging met 4,6%. Deze gegevens blijken uit het Statistisch bulletin van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De stijging van het dodencijfer in 1969 moet worden toegeschreven aan een ongunstige ontwikkeling in het tweede halfjaar. Terwijl in het eerste halfjaar van 1969 het aantal doden nauwelijks hoger was dan in 1968, bedroeg in het tweede halfjaar het aantal doden 132 meer dan in dezelfde periode van 1968. In bepaalde maanden van 1969 lag het dodencijfer zelfs boven de 300, namelijk in juli (307), augustus (333) en in november (321). Het maandgemiddelde bedroeg 254. In 1969 kwamen binnen de bebouwde kom 1.247 en buiten de bebouwde kom 1.795 weggebruikers om het leven. De overeenkomstige cijfers over 1968 waren 1.171 respectievelijk 1.736. Het totaal aantal gewonden bedroeg over 1969 67.305 (in 1968 62.098), waarvan 45.771 (43.268) binnen en 21.534 (18.830) buiten de bebouwde kom.

¶

De gastarbeider leeft in een medisch isolement. Het taalprobleem vormt vaak een onneembare barrière. Aldus blijkens een ANP-bericht het actiecomité Pro Gastarbeiders te Rotterdam. Het comité bepleit de totstandkoming van een gezondheidscentrum voor de ongeveer 15.000 buitenlandse werknemers in Rotterdam (een kwart van het Nederlands totaal). In zo'n centrum zouden artsen en tolken moeten zijn, met wie de gastarbeider in zijn moedertaal over zijn medische zorgen zou kunnen praten. Het wachten is voorlopig op artsen die het Marokaans, Turks, Spaans of Italiaans beheersen.

¶

Naar aanleiding van vragen van het Tweede Kamerlid mevrouw Brautigam (P.v.d.A.) betreffende de gevolgen voor de Volksgezondheid van het houden van exotische huisdieren en sommige vogelsoorten, heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid onder meer geantwoord dat het houden van kleine huisdieren, met name

exotische, enig besmettingsgevaar zal kunnen opleveren. Vooralsnog echter niet in een zodanige mate dat dit noopt tot het treffen van wettelijke voorzieningen die tot beperkingen leiden. In dit verband moet naar zijn mening ook rekening worden gehouden met het feit dat huisdieren voor velen een bron van levensvreugde zijn, en dat hun verzorging een belangrijk object van vrijetijdsbesteding is. Wel is een goede voorlichting aan het publiek van belang; de staatssecretaris overweegt op welke wijze het publiek het beste kan worden gewezen op de noodzaak van het betrachten van hygiëne bij het houden van kleine huisdieren, met name exotische.

Hoewel er noch aan de medische faculteiten noch aan de Veterinaire Faculteit aparte leerstoelen of leeropdrachten zijn voor zoönosen, wordt in het curriculum bij het behandelen van infectieziekten aandacht aan zoönosen gegeven. Met name worden de veeartsenijkundige studenten tijdens hun studie meermalen op de gevaren van bepaalde zoönosen gewezen, terwijl de medische studenten in het kader van de epidemiologie kennis omtrent zoönosen wordt bijgebracht. In de vakliteratuur worden dierenartsen en medici bij herhaling erop gewezen dat besmetting van de mens door dieren, met name kleine huisdieren, regelmatig voorkomt, aldus de staatssecretaris, die in bijzondere omstandigheden het Staatstoezicht van de Volksgezondheid heeft verzocht het initiatief te nemen voor een directe voorlichting aan artsen en dierenartsen, zoals bij het uitbreken van rabies in 1962 en de acute rabiesdreiging vanuit West-Duitsland in 1967 het geval is geweest.

¶

Het Sociaal Pedagogisch Centrum te 's-Gravenhage heeft het plan opgevat ter gelegenheid van zijn 15-jarig bestaan een tentoonstelling te organiseren over de bouwkundige opzet van een aantal zwakzinnigeninrichtingen. Dit initiatief is overgenomen door de Sectie Psychiatrische Instituten van de Nationale Ziekenhuisraad en kreeg de daadwerkelijke steun van het Nationaal Ziekenhuisinstituut, dat de bouwplannen onder meer schematisch zal analyseren. Reden voor het initiatief was de overweging, dat bij de tenuitvoerlegging van plannen voor nieuwbouw of uitbreiding van zwakzinnigeninrichtingen de besturen ieder voor zich telkens weer genooddaakt zijn een oplossing te zoeken voor problemen die zich bij de bouw voordoen, omdat een breed opgezette documentatie ontbreekt.

Teneinde aan het tentoongestelde meer reliëf te geven, werd besloten de expositie in te bouwen in een tweedaags symposium, met als thema de bouwkundige conceptie van een zwakzinnigeninrichting en de hierbinnen aan de leefbaarheid te stellen eisen. De onderscheidene aspecten van deze problematiek zullen vanuit verschillende vakgebieden worden belicht. Naast de inleidingen zal er een forumdiscussie zijn, gewijd aan het geëxposeerde materiaal. Het Expositum Zwakzinnigenzorg zal plaatshebben op woensdag 16 september en donderdag 17 september in de Irenahal van de Jaarbeurs te Utrecht. Bijzonderheden betreffende het symposium volgen. Het secretariaat van de Sectie Psychiatrische Instituten van de Stichting Nationale Ziekenhuisraad is gevestigd: Badhuisweg 72, 's-Gravenhage, tel. 070-512581.

¶

Prof. Dr. A. Querido, hoogleraar inwendige geneeskunde in Leiden en Rotterdam, heeft minister Dr. Veringa van Onderwijs en Wetenschappen en staatssecretaris Kruisinga van Volksgezondheid schriftelijk verzocht hem te ontheffen van de opdracht tot „onderzoek naar de wijze, waarop de organisatie en de planning van het medisch wetenschappelijk onderwijs in relatie tot de eisen van het beleid ten aanzien van de volksgezondheid kunnen worden verbeterd”.

Prof. Querido klaagt er in zijn brief over, dat hij sinds de indiening van het memorandum, waarin hij het een en ander over deze kwestie uiteenzette op het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen begin dit jaar, slechts enkele „vrijblijvende” besprekingen heeft kunnen voeren met minister Dr. Veringa en enkele ambtenaren.

¶

Het Tweede Kamerlid de heer Berg (P.v.d.A.) heeft de staatssecretaris van Financien gevraagd of deze bereid is de levering van „gewone” geneesmiddelen, die bij de drogist en bij de apotheek zonder recept verkrijgbaar zijn, van het 12%-tarief naar het 4%-tarief van de BTW over te brengen. Thans zijn, zo licht het Kamerlid deze vraag toe, deze geneesmiddelen, zoals aspirine, hoestsiroop, neusdruppels en dergelijke „huismiddelen” met 12% belast. Het is niet consequent deze geneesmiddelen met 12% te belasten en geneesmiddelen op recept met 4%. Hieruit kan ook nog voortvloeien, dat men voor deze eenvoudige geneesmiddelen bij de arts om een recept vraagt, indien men toch bij een arts moet zijn.

In zijn antwoord heeft de staatsse-

cretaris van Financiën o.m. gezegd dat het voordeel van het rangschikken van deze categorie geneesmiddelen in het verlaagde tarief zou zijn, dat een meer afgerond geheel wordt verkregen, hetgeen ook uit administratief oogpunt met name voor de apothekers van belang is. Zodanige rangschikking zou echter gepaard gaan met een budgettair verlies van rond f 10 mln. per jaar. Mede met het oog op dit budgettair aspect heeft de staatssecretaris de beantwoording van de gestelde vraag aangehouden tot na de behandeling van de Rijksbegroting 1970 in de openbare commissievergadering op 4 juni j.l., bij welke gelegenheid over de tariefindeling van de omzetbelasting in het algemeen van gedachten is gewisseld. Zoals hij had verwacht, zijn toen ook de geneesmiddelen genoemd. Naar aanleiding van die gedachtenwisseling heeft hij toegezegd om over dit onderwerp een nota aan de Tweede Kamer te richten. Het ligt in zijn voornemen om in die nota mede de geneesmiddelen in de beschouwingen te betrekken.

Tijdens de eind mei gehouden ledenvergadering van de Nederlandse Vereniging van Artsen voor Revalidatie en Fysische Geneeskunde is het bestuur als volgt samengesteld: F. B. Venema, voorzitter, J. C. Jongbloed, secretaris, Mevr. A. M. van 't Zelfde-Zevenbergen, penningmeester, H. W. F. te Riele, H. Buys en mej. H. P. Vooy's.

Het algemeen secretariaatsadres is eveneens gewijzigd en luidt nu: J. C. Jongbloed, p/a Revalidatie-Centrum „GKZ” Crailoseweg 116, Huizen N.H. (Post Bussum), telefoon: 02159-30551, privé 02155-2140.

Maatschappelijk werkers die tenminste vijf jaar geleden het einddiploma van de sociale academie hebben behaald of een daarmee gelijk te stellen diploma zullen binnenkort in de gelegenheid worden gesteld een bijscholingscursus te volgen. De cursus zal één jaar duren en de lessen zullen eenmaal per week worden gegeven. Het ligt in de bedoeling in totaal zeven sociale academies in te schakelen. Enkele academies plegen nog overleg over een gezamenlijke opzet van de cursus. Bij de organisatie is uitgegaan van een spreiding van de cursussen over het gehele land. Nog in 1970 starten Amsterdam („De Aemstelhörn”) en Breda („Markendaal”). In 1971 volgen Groningen (ASCA), Sittard en Den Haag („K.S.A.”).

MEDISCH CONTACT

Verschijnt wekelijks

Bestuur: Dr. J. Degenaar, Epe, voorzitter; B. Q. A. Enneking, Breda, vice-voorzitter; Prof. Dr. S. A. de Lange, Essenweg 54, Rotterdam, secretaris; Prof. D. C. den Haan, Rotterdam, penningmeester; G. A. C. Bosch, Amsterdam.

Redactie: Lomanlaan 103, Utrecht, telefoon 030-885411.

Uitgever: Uitgeversmij. Kruyt N.V., Groot Hertoginnelaan 28, Bussum, telefoon 02159-32259*, postgiro 142554.

Advertenties: In te zenden — ook brieven op advertenties onder nummer — uitsluitend bij de uitgever. Advertenties behoeven

de goedkeuring der redactie en kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd.

Abonnementen: Voor niet-leden der Kon. Ned. Mij. t.b.d. Geneeskunst f 30,—, plus f 1,20 BTW = f 31,20, buitenland f 35,—, losse nummers 78 cent (incl. 4% BTW). Opgave uitsluitend bij de uitgever.

Adreswijziging: Leden Kon. Ned. Mij. t.b.d. Geneeskunst uitsluitend aan Lomanlaan 103, Utrecht. Niet-leden aan Uitgeversmij. Kruyt N.V., Bussum.

Oplage: 16.360 exemplaren.

Druk: Verweij Mijldrecht.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER GENEESKUNST

Adressen: K.N.M.G. (secretariaat, boekhouding, ledenregister, enz.) - Landelijke Vereniging van Artsen in Dienstverband - Landelijke Huisartsen Vereniging - Landelijke Specialisten Vereniging - Centraal College - Specialisten Registratie Commissie - College voor Sociale Geneeskunde - Sociaal Geneeskundigen Registratie Commissie - Onderlinge Levensverzekering Maatschappij voor Artsen (O.L.M.A.):

Lomanlaan 103, Utrecht

telefoon 030-885411

Postgiro K.N.M.G.: 58083

Ondersteuningsfonds voor weduwen en wezen:

secretaris P. J. M. Baudoin, Parkstraat 7, Assen, telefoon 05920-12184; postgiro 111950 t.n.v. de penningmeester der Stichting Ondersteuningsfonds te Utrecht.

Raad van Beroep:

Dr. H. Navis, secretaris, Joris van der Haagenlaan 22, Arnhem.

* * *

Bureau voor waarneming en vestiging:

van 9 tot 17 uur Lomanlaan 103, Utrecht, telefoon 030-885411;

uitsluitend na 18 uur en in het weekend: telefoon 020-798984.

Stichting Gemeenschappelijk Beheer en Administratie Be-roepspensioenfondsen Artsen:

Lomanlaan 103, Utrecht
telefoon 030-887021